

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | prosinec 2018 | číslo 2 | ročník 28

téma

**Jít za svým snem:
Jak absolventi UP
podnikají**

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

Rozšiřujeme nabídku knihkupectví!

UPoint – informační centrum a obchod Univerzity Palackého

INFORMACE O UNIVERZITĚ ■ UNIVERZITNÍ PŘEDMĚTY ■
MÓDNÍ KOLEKCE ■ KNIHY ■ STUDOVNA ■ KÁVA ■ WIFI

Dům U Černého psa | Horní náměstí 12 | Olomouc

T: +420 733 690 738 | E: upoint@upol.cz | O: pondělí–pátek 9:00–18:00

www.upoint.upol.cz | www.upoint.upol.cz/eshop

UPoint

obsah

- 2 — Jít za svým snem – jak absolventi UP podnikají
- 5 — Výstava Kde domov můj
- 6 — Budoucím záchranářům přednášel špičkový izraelský expert na krizové řízení
- 6 — Lékařskou fakultu povede v příštích čtyřech letech nefrolog Josef Zadražil
- 7 — Pedagogická fakulta připravila unikátní koncept Učitel21
- 7 — Teologická fakulta hostila zástupce Ukrajinské katolické univerzity ve Lvově
- 8 — Voliči poslali do senátu právnické fakulty jedenáct nováčků
- 8 — Zlatou a diamantovou promoci si na přírodovědecké fakultě nenechalo ujít na pět desítek absolventů
- 9 — Fakulta tělesné kultury bude hostit největší konferenci o zdravém životním stylu
- 9 — Univerzita má Institut krále Sedžonga
- 10 — Pět výzkumníků UP je v seznamu nejcitovanějších vědců světa
- 11 — Vědci z lékařské fakulty objevili nový přístup pro diagnostiku nádorů
- 12 — Děti na nebezpečné cestě: nehýbou se dostatečně, příležitosti ale mají
- 13 — Biofyzici popsali funkci proteinu, jenž umožňuje mechům přežít na slabém světle
- 14 — Technika je in! Přesvědčuje o tom TechnoLab
- 15 — Portrét – Filip Melzer, docent občanského práva
- 18 — Úspěchy akademiků a studentů
- 21 — Jazykové okénko
- 22 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 24 — Univerzita ocenila své dobrovolníky
- 25 — Rozhovor – Jaroslav Doležel: Člověk sám svět nezmění, ale je dobré k tomu přispět
- 28 — Reportáž – Jak se loví uchazeči
- 32 — Camp Peira: Simulace ozbrojeného konfliktu jako praktická forma výuky
- 33 — Zkušenost – Veronika Žižková: Po Baltimoru už pěšky nechodím
- 35 — Absolvent – Jiří Pasz: Fotografie může rozhodnout o životě a smrti
- 37 — Životní styl – Helena Škrdlíková sní o světě bez popelářů
- 38 — Odkaz – První úspěšná transplantace lidského orgánu
- 39 — Zrcadlení – Jižní Korea
- 40 — Univerzita v síti

titulní strana: absolventka UP – cukrářka Alis Delis – Alice Bačíková
foto: Gabriela Knýblová

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Milí kolegové a kolegyně, studenti a studentky, příznivci Univerzity Palackého,

rok 2018 se chýlí ke svému konci. Probíhal především ve znamení oslav sto let republiky, během nichž naše země zažívala časy zlé i dobré, roky blahobytu a míru i doby úzkosti a strádání. Řada věcí se našim předkům i nám samotným nepovedla, máme však šanci pracovat na tom, aby budoucnost byla lepší než minulost. V tomto ohledu je role univerzit klíčová, protože kvalitní vzdělání je vždy klíčem ke kritickému myšlení a naopak představuje účinnou ochranu proti populismu a vlivům moderní propagandy. Těší mne, že Univerzita Palackého buduje nejenom na poli výzkumu a výuky, ale je rovněž aktivní ve veřejném prostoru, ať již prostřednictvím Občanské univerzity, dobrovolnictví či popularizace vědy. Jsem pyšný na UP a děkuji všem, kdo budují cennou značku instituce, která se snaží sloužit této zemi. Přeji vám krásné Vánoce a úspěšné vykročení do roku 2019.

*Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého*

„Vždy jsme dbali na to, aby se turistická známka dala koupit jen v tom místě, k němuž patří. Z obchodního hlediska je to sice skoro sebevražda, ale možná se v tom zobrazuje i doba, kdy jsme vedli skauty – poklad se zkrátka musí vybojovat,“ vysvětluje David Holub.

Jít za svým snem – jak absolventi UP podnikají

Kreativita, odvaha zkusit něco jiného a chuť vybudovat vlastní firmu nebo podnik. To vše má společné řada absolventů Univerzity Palackého, kteří se rozhodli zkusit vlastní podnikání. Pustili se do různých oborů od gastronomie přes IT, design nebo třeba cestovní ruch. Někteří z nich už vybudovali prosperující firmy, jiní jsou na začátku cesty. Proč riskovali? Co je přivedlo k rozhodnutí postavit se na vlastní nohy? A jak složitá to byla a je cesta? Některé odpovědi přináší příběhy tří zajímavých a v mnohém inspirujících osobností, které po studiu na naší alma mater vpluly do podnikatelských vod.

První cesta vede do podhůří Jeseníků. V Janovicích u Rýmařova podniká David Holub. Absolvent filozofické fakulty při představování namísto vizitky položí na stůl dřevěné kolečko s vypáleným obrázkem. Právě ono je symbolem jeho podnikání – je to totiž turistická známka. Pokud si myslíte, že se s kouskem ozdobeného

dřeva nedá vybudovat prosperující firma, jste na omylu.

Firma na „dřevěná kolečka“? To ne...

První podnikatelské zkušenosti sbíral David Holub už při studiu na univerzitě, kdy spolu se svými bratry postavil a provozoval

lyžařský vlek. Když pak chodil po horách, všiml si, že chataři pro turisty moc suvenýrů nemají. Lidi si ale, když už vyšlápli kopec, nějakou památku odnést chtěli. Treba právě dřevěné kolečko se symbolem hory. Davidovu nápadu se mnozí na začátku smáli. „To je nejlepší, když se vám smějí. To je totiž konkurenční výhoda,“ říká.

Firmu založil se společníkem Ladislavem Šínem před dvaceti lety. „Rozjezd nepotřeboval moc peněz. Našli jsme rytce, kteří byli schopni udělat raznice, koupili jsme za pár set korun klempířskou pájku a vyrobili pár koleček. Rychle se prodaly a my zjistili, že náš projekt je životaschopný,“ vypráví o počátcích firmy, která v sezoně zaměstnává na pětatřicet lidí, má dceřinou společnost v Polsku a partnery v dalších zemích. „Chceme se prosadit i v Rakousku a Německu, ale musíme tam najít partnery, kteří budou stejní blázni jako my.“

Na začátku podnikání na užití nebylo. „Mnoho let jsme nevydělávali. Ale nás to bavilo, věřili jsme si a chtěli jsme uspět.“ V Janovicích postupně koupili pár starých chalup, které opravili a kde turistické známky vyrábějí. „Teď jsme koupili objekt bývalého okresního úřadu. Je to stará třípatrová kamenná budova v dezolátním stavu, chceme ji opravit a přesunout výrobu tam.“ Turistické známky se staly fenoménem. Lidé je sbírají, firma je aktivně podporuje, dokonce sběratele nechává i spolurozhodovat o nových. V přetechnizované době tak nabízí něco exkluzivního – získat známku znamená dojít k nějakému cíli, vynaložit úsilí. „Vždy jsme dbali na to, aby se ta známka dala koupit jen v tom místě, k němuž patří. Z obchodního hlediska je to sice skoro sebevražda, ale možná se v tom zob-

razuje i doba, kdy jsme vedli skauty – poklad se zkrátka musí vybojovat,“ říká muž, jehož firma „pobláznila“ tisíce turistů.

Sladké podnikání

Zatímco David Holub po dvaceti letech už plánuje další rozvoj v cizině, Alice Bačíková je na začátku své cesty. Absolventka pedagogické fakulty se rozhodla splnit si svůj dávný sen – osladit lidem život. A tak peče – dorty, zákusky. Její malou cukrárnu najdete v Olomouci a po pár schodech na vás dýchne kus Francie, kterou majitelka miluje. A Francie inspirovala i její „cukrářské“ jméno – Alis Delis. „Už za studii jsem vždycky něco vyráběla, dělala rukama,“ vypráví u bílého stolečku.

K založení firmy se odhodlávala několik let. Nejdřív nosila „něco napečeného“ do kurzů francouzštiny spolužákům, pak zkusila péct pro jednu kavárnu. „Úplně mě to pohltilo. Ale založit firmu jsme i s rodinou zvažovali dlouho,“ říká, a jak dodává, sama bez podpory blízkých by si na změnu kariéry netroufla. „Ještě když jsem pracovala v družině, chodila jsem prodávat na různé farmářské nebo vánoční trhy a zjistila jsem, že zájem o mé výrobky je.“

Alice peče, prodává, rozváží. „Ale bez pomoci už by to nešlo,“ světuje se. Na stálo má proto už jednoho zaměstnance a na výpomoc brigádníky. Raduje se z každé

drobnosti. „Třeba jsme posunuli prodejní pult a máme víc pracovního místa, takže můžeme víc vyrábět,“ dodává a na otázku na osmihodinovou pracovní dobu se jen usměje. „Je to různé, ale určitě to není osm hodin, někdy i dvojnásobek. Nejvíce objednávek máme na pondělí, takže pečeme už v neděli. To děláme dvacet pět dortů, štrůdly a spoustu drobnějších věcí,“ vypočítává drobná cukrářka a přiznává, že práce je náročnější, než si myslela. „Ale stojí za to. Dělá mi dobře prostředí, ve kterém pracuju. Když nás pak zákazníci chválí, vždy mě to znovu nabije a potvrdí správnost cesty, kterou jdu,“ říká, a s úsměvem dodává, že se vlastně vrací pravidelně i na svou alma mater – to když do univerzitních kaváren nosí své sladké výrobky.

Na začátku byla rosnatka

Na učitelkou dráhu se měl původně vrhnout také Jan Holub, absolvent učitelského oboru biologie – chemie na přírodovědecké fakultě. Vyzkoušel si i vědeckou dráhu, ale zjistil, že přenos výsledků vědy do praxe ho baví mnohem více. V roce 2000 proto ještě během doktorského studia založil firmu pro množení rostlin in vitro, tedy v laboratoři „ve zkumavce“, v hydroponickém roztoku. Začínal ve Vědeckotechnickém parku UP, dnes již sídlí ve Hvozdecku u Bouzova a ročně vyprodukuje 1,5 až 2 miliony rostlin. →

„Dělá mi dobře prostředí, ve kterém pracuju. Když nás pak zákazníci chválí, vždy mě to znovu nabije a potvrdí správnost cesty, kterou jdu.“

Alice Bačíková

„Na podnikání se mi líbí třeba i to, že v něm skoro není politikaření. Když uděláte dobrou věc, vidíte ihned výsledky. Když se něco nepovede, dostanete přes ústa. A to je dobré,“ říká Jan Holub.

Na začátku jeho příběhu byla rosnatka ve skle, kterou objevil na jedné z olomouckých výstav. „Když jsem zjistil, že exemplář pochází z Ústavu experimentální botaniky Akademie věd, začal jsem tam docházet a dělat pomocnou vědeckou sílu. Obrovskou podporu jsem měl u profesora Strnada, který se už tehdy věnoval rostlinným hormonům. Naučil jsem se tam to, co mě zajímalo nejvíce, a sice využít rostlinné hormony pro množení rostlin. Když jsem pak viděl rozmnožené rostliny, dostavilo se velké uspokojení, a to mi zůstalo dodnes,“ přiznává podnikatel, který v současné době zaměstnává 18 lidí a jehož rostliny putují do různých koutů Evropy i Afriky.

I když začínal s pokojovými rostlinami, nyní mnozí zejména stromky a keře a dodává je školkařům. Jeho specializací je drobné ovoce, nejlépe prý ale umí množit borůvky. „Když jsem začal podnikat, považoval jsem za nejdůležitější zvládnout proces množení rostlin. Až následně jsem zjistil, že je to jen jedna malá část podnikání. Namnožené rostliny totiž musíte i prodat a to, že je něco dobré, ještě neznamená, že o to bude zájem. Na podnikání se mi ale líbí i to, že v něm skoro není politikaření. Když uděláte dobrou věc, vidíte ihned výsledky. Když se něco nepovede, dostanete přes ústa. A to je dobré.“

Vášeň i kreativita

A zatímco naši tři podnikatelé už překonali řadu překážek a dokázali své představy uskutečnit, mnozí studenti teprve

svůj podnikatelský sen nosí v hlavě. Na jejich cestě se jim snaží pomoci i univerzita, která podnikavost svých studentů aktivně podporuje. „Pomáháme studentům nejen v tom, aby našli pracovní uplatnění u zaměstnavatelů, ale díky našim různým aktivitám a programům mohou také rozvíjet podnikavost a tvorbu vlastních životaschopných projektů. Příkladem je kurz Podnikni to!, který je zaměřen na získání praktických dovedností v oblasti podnikání, komunikace a podobně. Inspirovat se mohou také na besedách z cyklu Kariéra jinak, kde představujeme úspěšné absolventy naší univerzity, kteří se prosadili v různých oborech,“ vysvětluje Kristýna Pospíšilová, vedoucí Kariérního centra UP.

Hosté těchto besed mají mnoho věcí společných i s Davidem, Alicí a Janem. Odvahou, vírou v sebe i své projekty, pracovitostí i schopností poučit se z nezdarů a snahu posouvat věci kupředu. A je jedno, jestli vymýšlením nových receptů, rozšiřováním zahraničních trhů nebo péčí o miniaturní rostlinky. Pojí je i vášeň, s níž o své práci mluví. „Chci stále něco zkoušet. Nechci už stat stát na místě,“ usmívá se Alice. „Když podnikání vydělává, je to samozřejmě v pořádku. Ale já mám rád, když je za ním i něco víc, co dělá jiným lidem radost,“ říká Jan a David dodává: „Já jsem si nic takového nenaplánoval. Ale když vám ten projekt začne žít pod rukama, tak vás to strhne. To jsou věci mezi nebem a zemí, chytne vás to a najednou zjistíte, že je dvacet let pryč.“

„Pomáháme studentům nejen v tom, aby našli pracovní uplatnění u zaměstnavatelů, ale díky našim různým aktivitám a programům mohou také rozvíjet podnikavost a tvorbu vlastních životaschopných projektů,“

*Kristýna Pospíšilová
vedoucí Kariérního centra UP*

text: Tomáš Krejčířík

fotosoutěž

Kde domov můj

Kde domov můj – tak znělo téma univerzitní fotosoutěže pro zaměstnance a studenty. Fotky do ní poslaly dvě desítky autorů. Název odkazoval k oslavám 100 let Československa a také k souboru snímků Kde domov můj fotografa Jindřicha Štreita, který snímky hodnotil společně s Barborou Skopalíkovou a Svatoplukem Klesněm.

První místo získala studentka FTK Alexandra Ženatá za snímky z Bali a Vietnamu, druhé studentka LF Lenka Šimčíková, jejíž fotografie zachycují tradiční život na Valašsku, a třetí student PF Jan Hudáč za sérii z Velké Británie. Čestná uznání získali studentka Petra Slezáčková a vědecký pracovník Dominik Novák. Z nejlepších snímků vznikla i stejnojmenná výstava, která byla k vidění v Knihovně UP a jejíž vernisáž byla součástí programu akce Noc venku Olomouc. Tu spolupořádá UP vždy na podzim a upozorňuje tak na problematiku bezdomovectví.

Budoucím záchranářům přednášel špičkový izraelský expert na krizové řízení

Unikátní sérii workshopů nabídla návštěva člena záchranného útvaru izraelského vojenského letectva Gary Grosmana na fakultě zdravotnických věd. Studentům oboru Zdravotnický záchranář prezentoval své zkušenosti z krizového řízení při katastrofách a záchranných akcích po teroristických útocích.

Studenti měli možnost získat základní teoretické znalosti a praktické dovednosti, které se týkaly zejména obtížné intubace v přednemocniční péči, efektivní sebeobranu pro záchranáře a připravenosti na teroristické útoky. Seznámili se také se systémem a postupy záchranné zdravotnické služby v Izraeli. „Vzhledem ke konfliktům, ke kte-

rým v Izraeli dochází, pracují tamní záchranáři pod mnohem větším tlakem, a volí proto efektivnější postupy,“ uvedla garantka kurzu a proděkanka FZV Radka Filipčíková.

V návaznosti na prezentaci praktických dovedností Gary Grosman studenty seznámil s klíčovými aspekty záchranářských postupů po útoku teroristů. „Obvykle u nás záchranná služba z místa incidentu odveze všechny zraněné do 25 minut a během čtyř hodin to tam vypadá úplně stejně jako před útokem, vše je uklizeno a upraveno. Dokážeme do těch míst rychle vrátit život a útočnickům ukázat, že nad námi nevyhrají, že nás nezastraší, že budeme žít dál a usilovat o mír,“ zdůraznil Gary Grosman.

Špičkový odborník na krizové řízení má za sebou 25 let služby ve vojenském letectvu i aktivní účast v záchranných misích, zejména při poskytování operační podpory při vysoce rizikových incidentech. Jako člen a později dobrovolník elitního útvaru izraelského vojenského letectva se účastnil četných záchranných operací po teroristických útocích v Izraeli i při dalších katastrofách v Keni, Jordánsku nebo Turecku. V nedávné době založil společnost Aeromedical Group zaměřenou na zdokonalování krizových zdravotnických služeb na letištích a v leteckém provozu, je také zakladatelem a provozním ředitelem Global Medical Service. (mav)

Lékařskou fakultu povede v příštích čtyřech letech nefrolog Josef Zadražil

Akademický senát lékařské fakulty zvolil novým děkanem pro období 2019–2023 Josefa Zadražila, přednostu III. interní kliniky LF UP a FNOL. Po jmenování rektorem UP nahradí ve funkci současného děkana Milana Koláře, jemuž k 31. květnu 2019 končí druhé období. Nový děkan se vedení fakulty ujme 1. června příštího roku.

Potřebnou nadpoloviční většinu hlasů obdržel Josef Zadražil v prvním kole tajné volby, ve kterém se pro něj vyslovilo 19 z 36 členů fakultního akademického senátu. Jeho protikandidát, docent Hemato-onkologické kliniky Vít Procházka, získal podporu 16 senátorů. Jeden hlas byl přitom neplatný. „Děkuji vám všem, kteří jste mi dali svůj hlas. Udělám všechno pro to, abych vaši důvěru nezklamal. Jsem si vědom, že mne i můj tým čeká těžká práce, protože po tak silném děkanovi, jako je profesor Milan Kolář, to nebude jednoduché. Věřím ale, že obstojíme a uděláme vše pro to, abychom naplnili své vize,“ uvedl nově zvolený děkan bezprostředně po sečtení volebních výsledků.

Pozornost chce věnovat zejména revizi náplně výuky, specializačnímu vzdělávání, podpoře excelentních týmů a doktorských

studijních programů nebo rozšíření mezinárodní spolupráce. K jeho prioritám patří také realizace schváleného národního programu k finančnímu zajištění vyššího počtu posluchačů lékařských fakult na období 2019–2029.

Josef Zadražil, absolvent LF UP a profesor v oboru Vnitřní nemoci, je přední český nefrolog a odborník na transplantaci ledvin. Zaměřuje se na rozvoj transplantologie, patogeneze a léčbu chronické rejekce, vyšetřovací metody v nefrologii nebo imunosupresní léčbu. Je autorem a spoluautorem více než 100 publikací, 250 přednášek, jedné monografie a čtyř kapitol v monografiích. Je čestným členem České nefrologické společnosti, vědeckých rad LF UP a LF Ostravské univerzity a krajským konzultantem České internistické společnosti. (mav)

Pedagogická fakulta připravila unikátní koncept Učitel21

Jde o koncept učitelského vzdělávání v duchu moderních evropských trendů a potřeb společnosti. Absolventy má vybavit dovednostmi a znalostmi potřebnými pro úspěšné fungování v současném i budoucím světě.

Novou koncepci Učitel21 připravila pedagogická fakulta v návaznosti na institucionální akreditaci. „Máme řadu kateder

a ústavů, které připravují kvalitní učitele a pedagogické pracovníky v různých oborových specializacích. Existují však navíc dovednosti, které by měl ovládat každý absolvent a absolventka. Proto jsme na základě širokých konzultací napříč jednotlivými pracovišti sestavili soubor klíčových kompetencí, kterými by měl kvalitní učitel pro 21. století disponovat. Jsou to také ob-

lasti, ve kterých by se měl pedagog rozvíjet tak, aby obstál v současném světě a dokázal rozvíjet potenciál svých žáků,“ uvedla Libuše Ludíková, děkanka PdF UP. Tyto kompetence mají definovat, čeho by měl být kvalitní učitel schopen. „Měl by přemýšlet o cíli a smyslu vzdělávání, měl by mít přehled o svém oboru, měl by mít i širší rozhled o světě kolem nás, vést žáky k porozumění světu kolem i sobě samým, měl by umět žáky nadchnout a vyvolat v nich zájem,“ dodala.

Pedagogická profese patří podle děkanky k těm nejnáročnějším. Absolvent, kterého PdF UP připravuje podle nové koncepce, je motivován k dalšímu profesnímu i osobnostnímu rozvoji, je mediálně a digitálně gramotný, kreativní, otevřený a komunikativní. (map)

Společně s děkankou Libuší Ludíkovou představili koncept Učitel21 proděkanka Petra Šobáňová a Kamil Kopecký, vedoucí Centra prevence rizikové virtuální komunikace PdF (na snímku).

Teologická fakulta hostila zástupce Ukrajinské katolické univerzity ve Lvově

O možnostech další spolupráce s Univerzitou Palackého a její teologickou fakultou jednal při své pracovní návštěvě Olomouce děkan Filozofické a teologické fakulty Ukrajinské katolické univerzity ve Lvově Roman Zavijskij. Setkání s děkanem CMTF Peterem Tavelem, rektorem olomouckého Arcibiskupského kněžského semináře Pavlem Stuškou a zástupci zahraničního oddělení UP bylo věnováno zejména možnostem studentských mobilních programů Erasmus+.

„Naše studenty by mohlo zajímat především bližší seznámení s východní liturgií a kurz ikonografie. Předběžné rozhovory o možnostech konkrétní spolupráce, zejména s katedrou křesťanské sociální práce, se týkaly také vzdělávání v oblasti humanitární pomoci,“ uvedl proděkan CMTF pro zahraničí Dominik Opatrný.

Svůj odborný zájem, zaměřený na oblast východních církví, přiblížil ukrajinský host přednáškou s názvem Církev východu a západu: Historie, liturgie a výzvy ekumenismu. Kromě seznámení se zá-

kladními východisky nastínil vznik a postavení řeckokatolické církve i některé z klíčových aspektů současné situace východních křesťanů na Ukrajině. „Křesťané byzantské tradice jsou na Ukrajině rozděleni do tří skupin, které se orientují na Moskvu, Konstantinopol a Řím. Aktuální vývoj je poznamenán přerušením společenství mezi Moskvou a Konstantinopolem kvůli snahám Konstantinopole přiznat kanonický statut dvěma ukrajinským církvím,“ přiblížil Roman Zavijskij (na snímku vlevo).

Ukrajinská katolická univerzita je první katolickou univerzitou, která vznikla na území bývalého Sovětského svazu. Z podnětu Ukrajinské řeckokatolické církve byla jako nestátní vzdělávací instituce vybudována v roce 2002 na základech bývalé Teologické akademie ve Lvově. Tvoří ji fakulty filozoficko-teologická, přírodovědecká, fakulty humanitních, zdravotnických a společenských věd. Působí na ní devět výzkumných institutů a Lvovská obchodní akademie. (map)

8 fakult
1 univerzita

Voliči poslali do senátu právnické fakulty jedenáct nováčků

Výrazné obměny doznalo složení akademického senátu právnické fakulty. Z patnácti senátorů pouze čtyři ve své funkci pokračují. Rozhodly o tom listopadové volby. Senátoři budou svou funkci zastávat tři roky.

Nové členy senátu vybírala akademická obec právnické fakulty z 32 jmen. Voleb se účastnilo 73 procent voličů z řad akademiků, studentů přišlo 14 procent. Jeden hlasovací lístek označila komise za neplatný.

Mezi akademiky obdržel nejvíce hlasů dlouholetý senátor Michal Bartoň, docent katedry ústavního práva, který akademický senát vedl již tři funkční období v řadě. Michala Bartoně do dalšího funkčního ob-

dobí poslalo 45 voličů. Své mandáty dále obhájili Veronika Tomoszková, Kateřina Frumarová a Václav Stehlík. K nim se přidalo pět nováčků. Až na „vítěze“ bylo pořadí tentokrát velmi těsné. O tom, kdo usedne v senátu a kdo bude náhradníkem, rozhodly jednotky hlasů.

Kompletně nová je pak studentská kurie. Nejvíce voličů podpořilo Jiřího Stýbla, kterému komise napočítala 129 hlasů. Mimochodem, všichni studentští senátoři jsou muži a spolužáci. Společně studují třetím rokem obor Právo.

Zajímavostí také je, že všichni tři senátoři, kteří zastupují právnickou fakultu v Akademickém senátu UP – Veronika To-

moszková, Michal Malacka a nově Marek Stratilík, usedli i v senátu fakultním.

„Mám radost ze zájmu o volby a také z toho, že již tradičně mezi akademiky zvítězil docent Bartoň. Voliči rozhodli, že budeme mít širokospektrý samosprávný fakultní orgán složený z osobností, které dobře znají prostředí fakulty i Univerzity Palackého. Věřím, že naše společná jednání pomohou zlepšovat fungování naší fakulty,“ okomentovala výsledek voleb Zdenka Papoušková, děkanka fakulty.

Noví senátoři si na prvním ustavujícím zasedání zvolili předsedu Michala Bartoně a místopředsedu Jaroslava Křepelku. (eha)

Zlatou a diamantovou promoci si na přírodovědecké fakultě nenechalo ujít na pět desítek absolventů

Dvaapadesát absolventů, kteří ukončili svá studia na přírodovědecké fakultě před padesáti či šedesáti lety, se v pátek 16. listopadu sešlo na zlaté a diamantové promoci. Slavnostním ceremoniálem, při kterém jubilanti převzali pamětní diplomy, je provedli prorektor Jaromír Fiurá-

šek, děkan Martin Kubala a proděkan Karel Lemr.

„Myslím, že uspořádat zlatou promoci je úžasný nápad. My jsme promovali v roce 1968. Tenkrát jsme si řekli, že se sejdeme, až z Československa odejdou sovětská vojska. Což se i stalo, ale až po čtyřicetiletých letech. Jsem tedy velmi ráda, že se tady mohou potkat se spolužáky, které jsem velmi dlouho neviděla,“ uvedla Ludmila Kalábová, která vystudovala obor Speciální numerická matematika.

Mezi zlatými absolventy byla i Alena Klegová, která celý život pracovala na přírodovědecké fakultě jako vedoucí studijního oddělení. „Moc se mi to líbilo, bylo to skvěle zorganizované a budu mít do konce života krásné vzpomínky. Jsem ráda, že na nás, dříve narozené, fakulta stále myslí,“ prozradila.

K letošním diamantovým účastníkům patřil jednadředesátiletý Miloš Skalický. „Jsem rád, že jsem se mohl zúčastnit této slavnostní chvíle. Vystudoval jsem obor Chemie – Zeměpis, promoval v roce 1958 a učil jsem do svých dvaosmdesáti let,“ svěřil se.

Zlatá promoce se na přírodovědecké fakultě slaví od roku 2007, tradici fakulta založila na Univerzitě Palackého jako první. Diamantová promoce se letos uskutečnila podruhé. „Dnešní promoce mě zaujaly tím, jak potěšily všechny přítomné. S každým absolventem jsem si potřásl rukou a prohodili jsme pár slov. V jejich očích jsem viděl dojetí i radost z toho, že promoce pořádáme. Všem přeji do dalších let hlavně zdraví,“ uzavřel proděkan Karel Lemr, který se ujal role promotora. (cho)

Fakulta tělesné kultury bude hostit největší konferenci o zdravém životním stylu

Světové špičky výzkumu a podpory zdravého životního stylu se na začátku června sjedou do České republiky na konferenci International Society of Behavioral Nutrition and Physical Activity (ISBNPA), kterou spoluorganizuje fakulta tělesné kultury. Jde o jednu z největších odborných událostí tohoto zaměření, očekává se kolem 1400 účastníků.

S mottem Healthy people, healthy planet se bude na konferenci hovořit o aktuálních výzvách a příležitostech souvisejících se zdravím a aktivním životním stylem, o politické podpoře zdravého životního stylu, o výživě nebo třeba o vlivu prostředí na pohybovou aktivitu. Mezi potvrzenými hlavními řečníky jsou například Greet Cardon z belgické Ghent University, britský epidemiolog sir Andrew Haines nebo Barry M. Popkin z University of North Carolina.

„Je to pro nás obrovská pocta. ISBNPA sdružuje ty největší světové experty z oblasti výzkumu a podpory zdravého životního stylu, vydává i vlastní odborný časopis s vysokým impakt faktorem, její konference jsou takové olympiády v našem oboru. Pro nás jsou to otevřené dveře do šir-

ších světových vědeckých kruhů a zároveň zúročení práce, kterou na fakultě odvádíme,“ uvedl za organizátory z fakulty tělesné kultury Ferdinand Salonna z institutu aktivního životního stylu.

Konference se uskuteční v termínu 4. až 7. června 2019 v pražském Kongreso-

vém centru. Vedle hlavního programu by měly proběhnout také satelitní mítinky na dalších místech, mimo jiné i přímo v Olomouci. „Je to velká příležitost přivést k nám na fakultu naráz deset patnáct špičkových odborníků,“ dodal Salonna. (vim)

Univerzita má Institut krále Sedžonga

Velvyslanec Korejské republiky Seoung-Hyun Moon společně s rektorem UP Jaroslavem Millerem zahájili v prostorách univerzity činnost Institutu krále Sedžonga. Nové pracoviště nabízí kurzy korejšti-

ny i kulturní akce propagující korejskou kulturu.

Institut krále Sedžonga je první svého druhu na Moravě, sídlí v Křížkovského ulici 8, a zařadil se tak k více než stovce stej-

nojmenných institutů rozestých po celém světě. „Univerzita Palackého má čínštinu, japonštinu, indonéštinu a jsem velmi rád, že v jazykové rodině katedry asijských studií nechybí ani korejšтина,“ uvedl Jaroslav Miller, rektor UP.

Olomoucké pracoviště vzniklo díky spolupráci katedry asijských studií FF UP a Velvyslanectví Korejské republiky. Na univerzitě má korejšтина tříletou tradici a podle Davida Uhra, vedoucího korejské sekce katedry asijských studií, významně pomohla jejímu ustavení lektorka Mi-Young Park. „Na UP působila od roku 2003 a za svou zhruba desetiletou činnost toho pro naši korejštinu udělala opravdu hodně. Byla například první, kdo v České republice napsal Česko-korejský slovník. Opakovaně se jí podařilo získat i podporu prestižní The Korea Foundation,“ uvedl. Dodal, že akreditaci pro tříletý bakalářský obor Korejšтина pro hospodářskou praxi se UP podařilo získat v roce 2015. Letos v červnu promovali první absolventi. (map)

Pět výzkumníků UP je v seznamu nejcitovanějších vědců světa

Do elitního seznamu nejcitovanějších badatelů Highly Cited Researchers 2018, jenž každoročně vydává společnost Clarivate Analytics, se letos dostalo 12 vědců působících na tuzemských univerzitách a výzkumných ústavech. Pět z nich je spojeno s Univerzitou Palackého – podobnou bilancí se nemůže pochlubit žádná jiná univerzita v České republice.

Ve velmi dobré společnosti, v níž je i 17 nobelistů, se ocitli čtyři zástupci Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM). Vědecké centrum má na seznamu více osobností než například celé Maďarsko či Slovinsko. Poprvé do skupiny jednoho procenta nejcitovanějších vědců v oboru chemie patří ředitel RCPTM a odborník na nanotechnologie Radek Zbořil. V posledních letech stál u objevu nejtenčího známého izolantu, nekovových magnetů nebo rezistence bakterií vůči nanostříbru.

„Myslím, že citační odezva našich prací odráží nejen jejich kvalitu, ale také správnou volbu výzkumného zaměření. Dlouhodobě se věnujeme výzkumu materiálů a technologií, které mají velký aplikační potenciál v medicíně, biotechnologiích nebo jsou využitelné při čištění vod a hledání nových zdrojů energie. Na druhé straně je to nákladný multidisciplinární výzkum, ve kterém je obrovská konkurence. Uspěť v ní lze jen se schopnými lidmi, skvělými nápady a v mezinárodním prostředí s výbornou infrastrukturou,“ uvedl Zbořil.

Výzkum s mezinárodním přesahem

Po roční přestávce se na seznam vrátil fyzikální chemik Pavel Hobza, který působí vedle RCPTM i v Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR. „Být již počtvrté zařazen mezi jedno procento nejcitovanějších vědců světa je potvrzením toho, že náš dlouhodobý vědecký projekt týkající se nekovalentních interakcí a jejich využití v bio a nanovědách je velmi perspektivní. V posledních letech přecházíme ze základního výzkumu k aplikacím a výsledky založené na úzkém propojení teorie s experimentem jsou více než slibné,“ řekl světově uznávaný odbor-

ník, jenž proslul zejména objevem nepravé vodíkové vazby.

Opakovaně na elitním seznamu figurují i další vědci působící v RCPTM – chemik Rajender S. Varma, který současně pracuje v Agentuře pro ochranu životního prostředí v USA, a odborník na elektrochemii Patrik Schmuki, jenž vede jednu z výzkumných skupin RCPTM a současně působí na Univerzitě Friedricha Alexandra v Německu.

S Univerzitou Palackého je spjatý rovněž analytický chemik a fytochemik Ondřej Novák z Laboratoře růstových regulátorů a Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum. „Zařazení do skupiny vysoce citovaných vědců si velice vážím. Myslím, že tento úspěch není jen oceněním jednotlivce, proto mnohokrát děkuji svým kolegům. Je to pro mě jasný důkaz toho, že dlouhodobá práce našeho týmu má mezinárodní přesah,“ prohlásil Novák.

Dělají svět lepším

Podle výkonné ředitelky vědecko-výzkumné skupiny společnosti Clarivate Analytics Annette Thomasové představuje seznam vědce, kteří udávají krok světovému výzkumu. „Tito vědci přispívají k posouvání hranic vědomostí a pokroku celé společnosti a podílejí se na tom, že svět je zdravější, bohatší a vykazuje vyšší míru udržitelného rozvoje,“ vzkázala Thomasová.

Například sousední Slovensko nemá v elitní společnosti žádného výzkumníka, Maďarsko má tři, Slovinsko dva a Polsko šest. Naopak na rakouských univerzitách a výzkumných ústavech působí na čtyři desítky zástupců a Německo má na seznamu dokonce přes 350 badatelů. Nejpočetnější zastoupení, 2639 badatelů, mají Spojené státy.

Radek Zbořil

Fyzikální chemik, renomovaný vědec na poli materiálové chemie a nanotechnologií, autor řady úspěšných patentů a technologií. Laureát Ceny ministra školství, mládeže a tělovýchovy.

Pavel Hobza

Jeden z nestorů výzkumu nekovalentních interakcí proslul především objevem nepravé vodíkové vazby. Je laureátem České hlavy i prestižní Schrödingerovy ceny.

Patrik Schmuki

Proslavil se přípravou fotoaktivních polovodičových materiálů například pro technologie solárního štěpení vody. V RCPTM vede výzkumnou skupinu Fotoelektrochemie.

Rajender S. Varma

Světově uznávaný chemik se věnuje využití nanotechnologií v environmentálních aplikacích. V RCPTM působí ve výzkumné skupině Environmentální nanotechnologie.

Ondřej Novák

Studuje biosyntézu a metabolismus rostlinných hormonů za pomoci moderní hmotnostní spektrometrie a vztahy mezi jejich chemickou strukturou a biologickou aktivitou.

Vědci z lékařské fakulty objevili nový přístup pro diagnostiku nádorů

Přesnější diagnostiku i cílenou léčbu nádorových onemocnění krve umožní nový přístup k analýze dat, který úspěšně aplikovali výzkumníci z Ústavu imunologie ve spolupráci s Hemato-onkologickou klinikou LF UP, Oddělením klinické hematologie Nemocnice s poliklinikou Havířov a Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava. Jejich výsledky publikoval prestižní odborný časopis v oboru klinické cytometrie – *Clinical Cytometry B*.

K odhalení buněčných znaků neboli markerů, charakteristických pro konkrétní onemocnění, slouží vědcům analytická metoda zvaná průtoková cytometrie. Její dosud používané standardní postupy přítomnost některých znaků a jejich kombinací ale identifikují jen velmi obtížně. „Aplikovali jsme proto nový přístup pro analýzu dat, a to tzv. síťovou metodu, v cytometrii dosud nepoužívanou,“ objasnila Eva Kriegová, vedoucí jedné z pracovních skupin Ústavu imunologie.

Metoda sítí, která pracuje s graficko-analytickými technikami a matematickými modely, vědcům umožnila velmi přesně určit, které sledované markery mají nejvyšší výpovědní hodnotu pro stanovení dia-

gnózy konkrétního nádorového onemocnění. „Díky této multivariátní analýze, která vytváří vizuálně přehledné síť, můžeme detailně sledovat, jaké jsou vztahy mezi jednotlivými imunofenotypovými profily konkrétních pacientů a odlišit podskupiny podle typu zhoubné nemoci. Určením nejinformativnějších markerů lze pak soubor diagnostických postupů upravit a zpřesnit tak, aby měly co nejvyšší výpovědní hodnotu,“ popsal první autor studie David Starostka, primář Oddělení klinické hematologie havířovské nemocnice a odborný asistent Hemato-onkologické kliniky.

Hlavním přínosem aplikace síťové metody je tak přesah do diagnostické praxe. „Lékaři nyní získají přesnější informace, které markery jsou použitelné k tomu, aby jednotlivé skupiny pacientů s různými typy hemato-onkologických onemocnění od sebe oddělili,“ uvedl přednosta Hemato-onkologické kliniky Tomáš Papajík. Princip uplatnili vědci i pro podporu léčebných postupů. Hemato-onkologové jej tak nyní mohou využít při identifikaci jednotlivých podskupin pacientů podle prognózy a vývoje onemocnění nebo podle reakce na léčbu a například zjistit, že u konkrétních pa-

cientů chemoterapie nefunguje a je nutné jim hned od začátku nabídnout nové cílené léky.

Na vývoji nového způsobu analýzy cytometrických dat se kromě imunologů a hematologů podíleli Miloš Kudělka a Martin Radvanský, odborníci z Fakulty elektrotechniky a informatiky VŠB – TU Ostrava, kteří analytické přístupy zpracovali. (mav)

Jedno ze schémat síťové analýzy dat na titulní straně *Clinical Cytometry B*. (červenec 2018)

Děti na nebezpečné cestě: nehýbou se dostatečně, příležitosti ale mají

Aktuální stav pohybového chování dětí a mládeže shrnuje nová zpráva mezinárodní organizace Active Healthy Kids Global Alliance, jejíž autoři na základě deseti indikátorů hodnotili a srovnávali data z padesátky zemí světa. Jako součást projektu vznikla i česká národní zpráva, kterou vytvořil tým pod vedením Aleše Gáby z fakulty tělesné kultury.

Úroveň pohybové aktivity dnešních dětí není podle odborníků dostatečná na to, aby zdravě rostly a rozvíjely se. Moderní životní styl, zahrnující mimo jiné přílišné trávení času u obrazovek televize, počítačů či displejů mobilů, je vede na velmi nebezpečnou cestu. „Máme odpovědnost za změnu této skutečnosti. Neaktivní děti jsou ohroženy fyzickými, psychickými i sociálními problémy, zároveň ale budou čelit řadě výzev, které s sebou přináší klimatické změny, technologický rozvoj nebo rostoucí globalizace. Jen zdraví a fyzicky zdatní dospělí mohou obstát v měnícím se světě,“ uvedl prezident organizace profesor Mark Tremblay z kanadského CHEO Research Institute.

Na mezinárodním srovnání pohybové aktivity dětí a mládeže se podílelo přes pět

set odborníků. Český tým zahrnoval vědce z Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého a Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci. Pracovali zejména s daty z výzkumných studií HBSC, která se zabírá životním stylem mládeže, a IPEN, zkoumající vliv prostředí na úroveň pohybové aktivity, ale také s řadou dalších, i nepublikovaných, prací. Využity byly také vládní dokumenty jako strategie Zdraví 2020 nebo tematické zprávy České školní inspekce.

Nejlépe Česká republika dopadla u hodnocení školního prostředí. „Většina základních a středních škol u nás disponuje zařízením a vybavením pro kvalitní vzdělávání v oblasti pohybové aktivity a nabízí kromě tělesné výchovy i další příležitosti k aktivitě, zejména ve formě plaveckých, lyžařských či cykloturistických kurzů. Jako negativní trend a hrozbu pro budoucí roky lze rovněž vnímat dlouhodobý pokles a probovanosti pedagogů tělesné výchovy,“ uvedl Gába. Dobře si Česká republika vedla také v hodnocení prostředí bydliště a organizované pohybové aktivity, které se podle zjištění věnuje 62 % dospívajících.

Naopak nejhorší hodnocení přinesla analýza sedavého chování. Téměř 80 % dospívajících tráví u televize, počítače nebo mobilních zařízení více než dvě hodiny každý školní den, o víkendech je to téměř 90 %. „Pilotní studie provedené u mladších věkových kategorií přináší obdobně alarmující výsledky. Množství času stráveného u těchto zařízení lze částečně omezit například podporou aktivního transportu do nebo ze školy, vyšší nabídkou zájmových volnočasových aktivit nebo společnými rodinnými aktivitami. Mobilní zařízení nelze ze života dětí a dospívajících zcela vyloučit, nicméně jejich vhodnou implementací lze navýšit úroveň pohybové aktivity ve volném čase. Dobrým příkladem je geocaching nebo hra Pokémon Go,“ komentoval Gába.

V celkovém hodnocení, kdy se bral v potaz i vliv vrstevníků, aktivní transport nebo podpora pohybové aktivity ze strany veřejné politiky, se Česká republika umístila podobně jako Německo, Nový Zéland či Zimbabwe v druhé desítce zemí, na špičce žebříčku jsou Slovinsko, Japonsko a Dánsko.

text: Martina Šaradínová
foto: Gabriela Knýblová

objev

Biofyzici Lukáš Nosek (zleva),
Roman Kouřil a Rameez Arshad

Biofyzici popsali funkci proteinu, jenž umožňuje mechům přežít na slabém světle

Vědci z Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH) spolu s kolegy z Itálie, Finska a Nizozemska popsali zásadní roli proteinu Lhcb9 pro fungování mechů. Podle nich právě tento protein typický pro mechy umožňuje rostlinám zajistit si světlo potřebné pro fotosyntézu i ve stinných lesních porostech. Unikátní zjištění zveřejnil prestižní časopis *Nature Plants*.

Vědci se u mechu čepenka odstálá (*Physcomitrella patens*) zabývali strukturou fotosystému 1, který patří k důležitým funkčním jednotkám fotosyntetického aparátu rostlin. Čepenka je modelový organismus pro studium evoluce, vývoje a fyziologie rostlin a představuje evoluční přechod mezi nižšími a vyššími rostlinami.

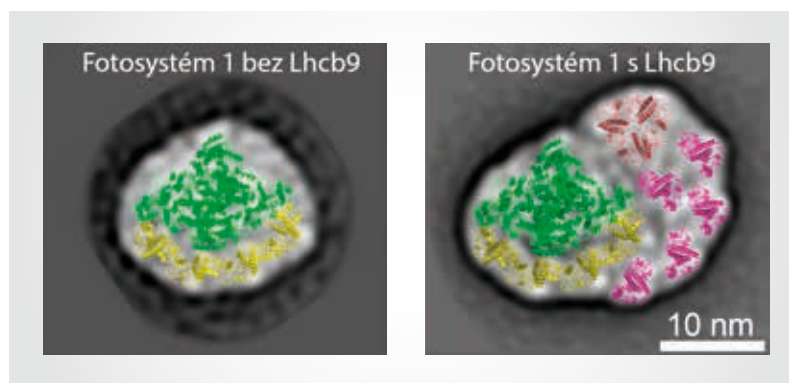
„Cílem našeho projektu bylo popsat strukturu fotosystému 1 izolovaného z mechu a zjistit, jakým způsobem tuto strukturu ovlivňuje přítomnost či absence proteinu Lhcb9. Jedná se o tzv. anténní protein, který dovede absorbovat světlo. Jeho unikátnost spočívá v tom, že je strukturně podobný anténním proteinům, které se obvykle váží na fotosystém 2. Obsahuje však i speciální chlorofyly, které dokáží absorbovat světlo ve vzdálené červené oblasti spektra, což je zase vlastnost anténních proteinů fotosystému 1. Protein Lhcb9 tak

v sobě tyto vlastnosti kombinuje,“ uvedl biofyzik z CRH Roman Kouřil.

Výzkumníci z CRH zkoumali fotosystém 1 izolovaný z divokého typu mechu a výsledky porovnávali s mutantní rostlinou, která protein Lhcb9 postrádala. Pro izolaci využili speciální metodu bezbarvé nativní polyakrylamidové elektroforézy, která umožňuje šetrnou separaci nestabilních fotosyntetických komplexů bez jejich poškození. „Tuto metodu jsme v Olomouci v minulosti optimalizovali a s jejím využitím máme bohaté zkušenosti,“ uvedl další z autorů studie Lukáš Nosek.

Velmi dobrých výsledků dosahují biofyzici i v samotném zkoumání struktur se-

parovaných proteinových komplexů pomocí elektronové mikroskopie. „Zjistili jsme, že přítomnost proteinu Lhcb9 je zásadní pro to, aby fotosystém 1 byl schopen navázat více anténních proteinů a absorbovat více světla dlouhých vlnových délek. To je zcela stěžejní pro adaptaci mechů na jejich přirozené prostředí, v němž jsou právě na tento druh světla odkázány,“ vysvětlil Kouřil. Podle něj je tato informace pro odborný svět nová. Očekávalo se totiž, že mechy vůbec nemají chlorofyly schopné absorbovat světlo dlouhých vlnových délek. Na nynější strukturální studii by v budoucnu mohly navázat další funkční výzkumy.

Technika je in! Přesvědčuje o tom TechnoLab

Máte chuť si vyrobit originální šperk nebo třeba motýlka ze dřeva? Chcete svému potomkovi ukázat, jak se například vyřezává vařečka? A nemáte ani dílnu ani nářadí? V Olomouci už to nevádí. Stačí zajít na pedagogickou fakultu, která pro veřejnost otevřela unikátní TechnoLab.

„Vedle jiných dovedností by člověk měl mít nějakou technickou gramotnost – umět vzít do ruky šroubovák, kladívko, pilku, aby si sem tam dokázal něco pověsit, připevnit či opravit,“ vysvětluje uprostřed vybavené dílny Jiří Dostál, vedoucí katedry technické a informační výchovy.

Pedagogická fakulta svým TechnoLabem zaplňuje jedno z bílých míst českého vzdělávacího systému. A dělá toho mnohem víc. Snaží se o to, aby se technické vzdělávání do škol vrátilo. Nejen v tom starém dílenském pojetí. Vedle tradičních dnes existují i nové technologie, například 3D tiskárny, počítačově ovládané stroje a řada dalších.

„Myslím, že musíme začít už u dětí. Je potřeba je vést k technickým zájmům, které se pak v budoucnu mohou proměnit i v jejich povolání. Prostřednictvím TechnoLabu se nám daří ukazovat, že technika je nejen potřebná, ale že může i bavit,“ dodává Jiří Dostál.

A že je to pravda, dokazují jednotlivé dílny, do nichž přicházejí děti, studenti i rodiče. „Syn si v garáži stále něco vyrábí. Baví ho to, ale nemá dostatek nářadí. A na gymnáziu na technickou výchovu není prostor,“ svěřuje se Monika Poláčková z Prostějova. Sama si v jednom z předvánočních TechnoLabů vyrobila dřevěný šperk.

Nadšení neskrývá ani studentka učitelství pro mateřské školy Adriana Příkrylová. „Nabídka veřejné dílny pedagogické fakulty mne nadchla. Dnes jsem si zde vyrobila dřevěného motýlka, kterého za pár dní přinese bratrovi Ježíšek,“ říká.

Kdo by chtěl využít nabídky veřejné dílny a zkusit si něco vyrobit, měl by se přihlásit e-mailem. „Je to tak lepší, abychom se na zájemce mohli dostatečně připravit a měli pro ně jak potřebný materiál, tak zkušené lektory a dostatek našich studentů, kteří v TechnoLabu pomáhají,“ doplňuje vedoucí katedry Jiří Dostál.

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová | archiv JM

portrét

A full-body portrait of Filip Melzer, a middle-aged man with a beard and balding head, wearing a dark grey patterned suit jacket over a white shirt. He is standing with his hands resting on the tops of two orange chairs. The background is a plain, light blue-grey wall.

Filip Melzer, docent občanského práva

Když byl před nedávnem osloven celostátním deníkem u příležitosti výročí republiky, aby hlasoval v anketě Právník století, nabídku s díky odmítl. Zadání mu přišlo příliš obecné a navíc posledních sto let nebylo podle něj rozvoji české právní vědy příliš nakloněno. Za posledního výjimečného českého právníka, který dosáhl evropského věhlasu, tak považuje Antonína Randu. Vysokoškolského profesora, který se na přelomu 19. a 20. století podílel na emancipaci a rozmachu českého právnictví. A právě bronzovou medailí s portrétem tohoto mimořádného právníka má teď čerstvě doma. Filip Melzer, docent na katedře soukromého práva a civilního procesu olomoucké právní fakulty, se stal jedním z letošních laureátů prestižního ocenění Medaile Antonína Randy.

Medaili mu udělila Jednota českých právníků za přínos k rozvoji demokracie a aktivní působení při tvorbě práva. Přitom ještě na gymnáziu patřil Filip Melzer prospěchově k průměrným studentům. „Byl jsem nedbalý student. Přišla sametová revoluce a vše převálcovala. Veškeré autority padly. A výsledek? Nejvíce zameškaných hodin v ročníku,“ přiznává rodák z Brna. Navzdory tomu odmaturoval s vyznamenáním a posílen tímto úspěchem si byl jist, že se na právnickou fakultu prostě dostane. Nevzali ho. „Přišla první velká životní facka. Já jsem za ni ale vděčný. V tu chvíli jsem si řekl, že se něco musí změnit. O rok později už mě na fakultu vzali.“ Práva zakončil mezi jedním procentem nejúspěšnějších studentů.

Zahraníčí mi otevřelo oči

Jeho profesní dráhu výrazně ovlivnila zahraniční zkušenost. Během magisterského studia strávil dva roky na univerzitě

v Německu, ve Frankfurtu nad Odrou. Rok pak ještě ve Vídni. „Vycestovat během studia bylo jedno z mých nejlepších rozhodnutí. Otevřelo mi to oči. Poznal jsem, jak funguje právní věda v Německu a že situace v Česku je mimořádně nedobrá. A nebylo to jen tím, že bylo krátce po revoluci. Ten rozdíl v právním vzdělávání a vědě je stále propastný.“ U právní vědy už zůstal. Udělal si doktorát a byl historicky prvním, kdo habilitoval na olomoucké právní fakultě.

Právní vědu má za služku právní praxe, v tom nejlepším slova smyslu. „Důkladně a systémově totiž řeší problémy, které jsou důležité a zajímavé pro právní praxi.“ I z tohoto pohledu považuje za ideální kombinaci věnovat se právní vědě, učit na vysoké škole a pracovat pro advokátní kancelář.

Jeho jméno je v současné právní vědě nepřehlédnutelné. Přes deset let je spojováno s novým občanským zákoníkem. A jak vztah Filip Melzer a nejrozsáhlejší zákon českého právního řádu čítající 3081 paragrafů vznikl? „Přirozeně a současně se stěsťím, za které děkuji profesorovi Karlu Eliášovi, který obnovoval rekodifikační komisi pro přípravu nového občanského zákoníku a hledal mladší právníky se zahraniční zkušeností. Hodil jsem se mu do konceptu.“

Byl tedy aktivně u toho, když nový občanský zákoník vznikal, pracoval jako náměstek na ministerstvu, když byl zákoník přijat, a i dnes ho má, troufám si říct permanentně, na pracovním stole. A ještě dlouho mít bude. Spolu s Petrem Téglem, kolegou z katedry, totiž píší jako hlavní autoři velký komentář k občanskému zákoníku, dosud nejpodrobnější zpracování této základní oblasti soukromého práva. První svazek vyšel před pěti lety, ten zatím poslední před několika týdny. „Naším úkolem je navr-

Filip Melzer (* 1975)

Absolvent PF MU v Brně. V roce 2002 dokončil postgraduální studium (LLM) na Universität Passau, v roce 2015 se jako první habilitoval pro obor Občanské právo na PF UP v Olomouci.

Působí na katedře soukromého práva a civilního procesu PF UP a zároveň pracuje jako of counsel pro advokátní kancelář HAVEL & PARTNERS. Je též lektorem Justiční akademie ČR.

V minulosti působil jako asistent soudce Nejvyššího správního soudu a poté i jako asistent soudce Ústavního soudu. V letech 2007-2012 byl členem rekodifikační komise na Ministerstvu spravedlnosti pro přípravu nového občanského zákoníku. Je rovněž členem pracovní komise pro soukromé právo Legislativní rady vlády. V letech 2010–2012 byl náměstkem ministra spravedlnosti. Od roku 2012 byl nejprve vedoucím, poté členem Komise pro aplikaci nové civilní legislativy Ministerstva spravedlnosti. V současnosti se podílí i na změně občanského práva ve Slovenské republice.

Pravidelně publikuje v odborných časopisech. Je autorem učebnice Metodologie nalézáni práva, základy právní argumentace. V současné době připravuje jako hlavní redaktor a spoluautor velký komentář k novému občanskému zákoníku.

V listopadu 2018 získal bronzovou medaili Antonína Randy za přínos k rozvoji demokracie a aktivní působení při tvorbě práva.

nout řešení případů, které nelze jednoznačně řešit na základě pouhého přečtení zákona, a to včetně doplnění případných mezer v zákoně. Teď jsme zhruba v polovině práce. Komentář nám pomáhají zpracovávat kolegové, kteří jsou na dané právní oblasti často nejlepší v republice, což je fantastické.“

Právní věda není nuda

Práce je to do jisté míry samotářská, ale rozhodně ne nudná. Je to prý podobné, jako když někoho baví luštit křížovky nebo sudoku. Také „jen“ sedí u stolu, hledá řešení a těší ho to. „Právní věda je o tom, že řešíte právní problémy. Řešení, které najdete, musí být řádně zargumentováno, musí být podloženo kvalitní rešerší. Je to stejně do-

rodružené objevování jako například v chemii nebo archeologii,“ říká nadšeně.

Zatímco archeolog většinou hned při objevu tuší, že se mu práce povedla, efektivita právní vědy se projevuje až s velkým časovým odstupem. „Naše práce dává smysl až ve chvíli, kdy se odrazí v praxi, když někoho inspiruje. Například soudy v jejich rozhodovací praxi. To je pro nás asi ta největší odměna. Ale ta nastupuje až po letech.“ Jedna odměna za práci na komentáři již ale přece jen přišla. Společnost Karlovarské právnické dny udělila Autorskou cenu za rok 2016 právě jednomu ze svazků velkého komentáře Filipa Melzera a Petra Tégla.

Vedle náročné vědecké práce pracuje Filip Melzer pro největší českou advokát-

ní kancelář a učí. Na olomouckou fakultu nastoupil v roce 2005, později se jako děkan podílel na reformě studia, která akcentovala požadavky moderní právní praxe na absolventy a platné právo. „Učím rád. Výuka je báječná z hlediska utřídování poznatků. Nutí mě zamyslet se, co je podstatné, není tam totiž takový prostor jít do hloubky jako ve vědě. A odborná diskuze se studenty? Tak ta je pro mě nejvíc.“ Pochvaluje si i složení katedry soukromého práva a civilního procesu. V Česku vyšly čtyři komentáře k novému občanskému zákoníku a u třech jsou jako vedoucí autoři podepsaní olomoučtí akademici. „Nebojím se říct, že v Olomouci máme nejlepší civilisty z celé republiky.“

„Právní věda je o tom, že řešíte právní problémy. Řešení, které najdete, musí být řádně zargumentováno, musí být podloženo kvalitní rešerší. Je to stejně do-

František Korbel

partner HAVEL & PARTNERS s.r.o.,
advokátní kancelář

Filipa Melzera jsem zaregistroval již během studií na právech v Brně. Pak znovu jako asistenta na Nejvyšším správním soudu a Ústavním soudu. Naše cesty pak spojily práce na novém občanském zákoníku. S ministrem spravedlnosti Jiřím Pospíšilem jsme projekt Otakara Motejla převzali v roce 2006. Byl jsem tehdy jeho náměstkem pro legislativu. Filipa Melzera jsme doplnili do rekodifikační komise, kde se rychle stal jednou z nejvýraznějších postav návrhu. Využíval hluboké znalosti komparativní a teorie práva, byl aktivní, uměl jednat, získal obrovský respekt a vliv na vývoj prací. Od roku 2010 se Filip stal také náměstkem ministra, což bylo naše nejplodnější období. Završeno bylo pro právníka zázrakem – přijetím nového občanského zákoníku. Po prosazení zákoníku jsme z ministerstva odešli, ale stále jsme spolu – oba působíme jako kolegové v největší české advokátní kanceláři HAVEL & PARTNERS.

Petr Tégel

docent katedry soukromého práva
a civilního procesu

Filip je člověk, kterého je obtížné někam zařadit. Formálně to jde – právník-civilista, působící současně na akademické půdě a v advokacii. Fakticky však má toto škatulkování jen omezenou výpovědní hodnotu. Pokud bych měl ve zkratce nabídnout jeho charakteristiku, řekl bych: spiritus movens českého soukromého práva posledních deseti let. Byl prvním ve své generaci, kdo – silně ovlivněn německým vzorem – začal do naší země přinášet klasickou civilistickou právní dogmatiku. Mám štěstí, že jeho vnímání práva je blízké mému. To neznámá, že se vždy ve všem shodneme; naopak, nežádka vidíme věci rozdílně. Odlišnost názorů – někdy i zcela zásadní – se však prosazuje pouze v rovině odborné; nikdy nesmí proniknout do roviny osobní. Této hranice si je Filip vědom a nikdy ji nepřekročil. Filipovo zaujetí pro obor je extrémní. Pro jeho práci jsou charakteristické: detailní proniknutí k jádru problému, vědecká poctivost, akribie. Bez nadsázky si myslím, že tak, jako se kdysi říkalo o „právnickém Palackém“: argumentum dixit Randa, budou se jednou odborné diskuse uzavírat výrokem: argumentum dixit Melzer.

Univerzita podpořila mladé vědce částkou téměř 26 milionů korun

Seven projektů s grantovou podporou v celkové výši téměř 26 milionů korun, takový je výsledek prvního ročníku soutěže o udělení Juniorského grantu UP, kterou pro mladé vědecké pracovníky vyhlásila univerzita premiérově letos na jaře. Získané finanční prostředky umožní podpořeným vědcům pokračovat ve vědecké práci na univerzitních pracovištích v dalších třech letech.

Z téměř dvou desítek uchazečů vybrala hodnotící komise projekty sedmi mladých vědců z přírodovědecké, lékařské, filozofic-

ké fakulty a z fakulty zdravotnických věd. Po schválení Vědecké rady UP obdržel každý z nich finanční podporu od tří do čtyř milionů korun. „Odbornou kvalitu předložených projektů lze hodnotit jako velmi vysokou,“ uvedla prorektorka pro vědu a výzkum UP Jitka Ulrichová.

Soutěž je určena mladým akademickým, vědeckým a výzkumným pracovníkům, kteří úspěšně dokončili doktorandské studium a v době podání projektu nepřesáhli věkovou hranici 37 let. K podmínkám získání grantu patří také exce-

lentní výsledky v oboru, absolvování zahraniční postdoktorátské stáže a podíl na mezinárodní vědecké spolupráci. „Cílem soutěže je podpořit excelentní výzkum mladých akademických a vědeckých pracovníků při zakládání nových vědeckých skupin a laboratoří a rozvoj nezávislého vědeckého programu,“ zdůraznil rektor Jaroslav Miller.

O Juniorský grant UP se mohou ucházet absolventi doktorandských studií nejen z olomoucké univerzity, ale i z ostatních vysokých škol v České republice. (mav)

Milan Adamus získal nejvýznamnější anesteziologické ocenění

Laureátem Ceny České společnosti anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny (ČSARIM) za rok 2018 se stal Milan Adamus. Emeritní přednosta Kliniky anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny

LF UP a FNOL převzal Medaili Františka Celestýna Opitzte za celoživotní zásluhu a významný přínos v rozvoji oboru.

„Ceny si velmi vážím. Je to dobrý pocit, když člověk zjistí, že jeho práce má smysl, přináší užitek pacientům a je odbornou komunitou oceněna,“ uvedl Milan Adamus, který medaili převzal v úvodu letošního XXV. kongresu ČSARIM z rukou jejího předsedy Karla Cvachovce.

Mezi hlavní oblasti odborného zájmu Milana Adamuse patří problematika svalové relaxace a jejího monitorování, využití statistických metod a metodologie výzkumné práce v anesteziologii. V České republice se rovněž významně zasadil o využívání digitálních technologií při poskytování anesteziologické péče. Ve spolupráci s olomouckou katedrou informatiky se podílel na vývoji systému pro

automatické dávkování svalových relaxancií během celkové anestezie, který řídí fuzzy logika, a úspěšně jej využíval při dlouhotrvajících neurochirurgických operacích.

„Svalová relaxancia, která jsou vedle analgetik a celkových anestetik součástí moderní doplňované anestezie, usnadňují lékařům zajistit dýchací cesty nemocného, umožňují s pacientem řízeně dýchat a zlepšují operační podmínky. Postup, který jsme pro měření svalové relaxace vyvinuli, přispívá k bezpečnosti a komfortu anesteziologie,“ vysvětlil Milan Adamus.

Nejvyšší ocenění, které mohou anesteziologové v rámci České republiky dostat, uděluje ČSARIM od roku 2007. Ziskávají ji přední čeští lékaři, kteří ve svém profesním životě vykonali záslužnou odbornou i organizační práci. (mav)

Nejvyšší mexické státní vyznamenání obdržel Pavel Štěpánek z FF

Pavel Štěpánek, emeritní profesor katedry dějin umění filozofické fakulty, obdržel od mexického prezidenta Řád aztéckého orla. Na Velvyslanectví Spojených států mexických v Praze převzal nejvyšší státní vyznamenání, které Mexiko uděluje státním příslušníkům jiných zemí.

„Je to milé překvapení, které jsem skutečně nečekal, a také jistá morální satisfakce. Za to, že jsem se zbytečně nezabýval náměty, kterým se čeští historici umění téměř vůbec nevěnují a které neocenují, přestože je Mexiko částí euroamerického světa a navíc má ve své historii úžasné civilizace,“ řekl Pavel Štěpánek.

I když už řadu čestných titulů získal, mexické ocenění vnímá jako mimořádné. „Pomalů se blíží k osmdesátiletému jubileu a doposud jsem získával ocenění ze-

jména ve Španělsku. Převzetí mexického Řádu aztéckého orla je pro mne výjimečnou událostí,“ dodal odborník na dějiny umění a architektury hispánského i lusofonního světa.

Řád aztéckého orla uděluje Mexiko od roku 1932. Toto vyznamenání získávají osobnosti, které napomohly šíření mexické kultury. Uděluje se výhradně cizincům, zejména diplomatům, kteří například přispěli k posílení dobrých vztahů. V případě odborníků se doceňuje dopad jejich práce ve prospěch mexické kultury, ať už je jejich profese jakákoliv. Historik umění Pavel Štěpánek jej obdržel za to, že mezi studenty i veřejností popularizuje mexické umění ve světovém kontextu – předkolumbovské, koloniální i moderní. (map)

Biologové z přírodovědecké fakulty objevili na Borneu novou rostlinu

Další novou rostlinu objevil v tropických deštných lesích ostrova Borneo tým biologů z přírodovědecké fakulty a Výzkumného ústavu rostlinné výroby. *Thismia kelabitiana*, český hvězdnatka kelabitská, je již desátým novým rostlinným druhem, který se biologům na Borneu podařilo nalézt. Popis nového druhu přinesl vědecký časopis PLOS ONE.

„*Thismia kelabitiana* je velmi drobná, vysoká nanejvýš 18 centimetrů, a průměr

jejího květu nedosahuje ani dvou centimetrů. Květy této hvězdnatky jsou o poznání větší než u ostatních druhů, které z Bornea známe,“ vysvětlil člen týmu biologů Michal Hroneš z katedry botaniky.

„Tato hvězdnatka, stejně jako všechny její ostatní příbuzné druhy, patří mezi tzv. mykoheterotrofní rostliny, tedy nezelené rostliny, které se vyživují prostřednictvím houbových vláken rostoucích v půdě kolem rostliny,“ uvedla autorka jejího popisu

Zuzana Sochorová. Uvedený způsob života velmi ovlivňuje vzhled rostlin. Hvězdnatky kromě toho, že nejsou zelené, mají také zakrnělé listy. Vzhledem k drobnému vzrůstu celé rostliny se vyznačují velkými a často i barevnými květy.

Název rostliny odkazuje na oblast Kelabitské vysočiny v malajském státě Sarawak obývané národem Kelabitů. „Tato oblast byla jako jedna z mála v malajské části Bornea dosud ušetřena kácení lesů, a proto patří mezi biologicky nejhodnotnější území celého ostrova,“ doplnil Martin Dančák. Odborníci doufají, že právě objevy unikátních druhů rostlin mohou přispět k ochraně tropických deštných lesů a zbrzdit či dokonce zastavit zdejší těžbu dřeva.

Podobně jako se hvězdnatka kelabitská snad brzy stane emblematickým druhem pro zatím oficiálně nechráněná území Kelabitské vysočiny, mohl by propagaci ochrany přírody pomoci i další významný nález olomouckého týmu. Po neuvěřitelných 151 letech se jim totiž teprve podruhé v historii podařilo znovuobjevit jiný druh hvězdnatky – *Thismia neptunis*. Mohla by tak být tzv. vlajkovým druhem, který může sloužit jako účinný nástroj ochrany tropického deštného lesa jako celku. (cho)

úspěchy

Vítězný tým za víkend vytvořil aplikaci na ochranu spotřebitele

Aplikace, která řeší spotřebitelské problémy běžných zákazníků, vyhrála historicky první studentský LegalTech Hackathon advokátní kanceláře Deloitte Legal. Členem vítězného týmu byl i Jiří Stýblo, student olomoucké právnické fakulty. Studenti spolu s organizátory soutěže věří, že se podaří bezplatnou aplikaci Reklamacech vyladit tak, aby mohla skutečně sloužit zákazníkům.

Soutěže o nejnovativnější řešení v oblasti práva se zúčastnily tři desítky vysokoškolských studentů právních, technických a ekonomických oborů. Úkolem přihláše-

ných týmů bylo během jediného víkendu stráveného v prostorách společnosti Deloitte propojit právo s technologiemi a vytvořit zajímavou aplikaci. „Na úvod jsme čekali konkrétnější zadání, ale to nepřišlo. Měli jsme tak úplně volné ruce. Nejprve jsme několik hodin vymýšleli, na jakou oblast práva se zaměříme. To bylo na nás ‚právníků‘. Chtěli jsme problematiku, které už díky studiu rozumíme, a tak padla volba na spotřebitelské právo,“ vysvětlil Jiří Stýblo, posluchač 3. ročníku oboru Právo.

Jeho týmu se podařilo vytvořit aplikaci, která na základě čtyř až deseti jednodu-

chých uzavřených otázek poradí uživateli, co a jak má udělat, když chce reklamovat zboží, a jaká má práva z odpovědnosti za vady. Práce vítězného týmu na aplikaci Reklamacech soutěží neskončila. „Už jsme si zaregistrovali doménu a dál budeme aplikaci vylepšovat zřejmě i s podporou Deloitte Legal,“ naznačil Jiří Stýblo.

Vítězný tým ve složení Jiří Stýblo, Tomas Ye, Phuong Thao Hoang, Filip Volf a Pavel Rambousek získal finanční odměnu a také příležitost prezentace na mezinárodní konferenci Innovative Legal Service Forum v květnu 2019 v Praze. (eha)

Osobností za mimořádný přínos v informatizaci se stal Vojtech Regec z PdF

Vojtech Regec, proděkan pro vědu, výzkum a doktorská studia pedagogické fakulty, získal v soutěži ZlatýErb.sk 2018

cenu Osobnost. Obdržel ji za mimořádný přínos v informatizaci slovenských samospráv.

„Vnímám ji jako ocenění všech, kteří se otázkou elektronické přístupnosti zabývají. Současně mě cena zavazuje pokračovat v této práci, protože je toho ještě hodně, co bychom měli zlepšit,“ uvedl Vojtech Regec, který již řadu let pohlíží poměrně kriticky na stav přístupnosti elektronického prostředí pro osoby se zdravotním postižením. „I když proces informatizace už pronikl do ‚krevního oběhu‘ naší společnosti, paradoxně s lidmi s nějakým druhem postižení nebo znevýhodnění často nepočítá. Jedním z cílů našeho úsilí je tedy nejen sledovat vývoj přístupnosti elektronického prostředí, ale poukazovat

i na aktuální problémy informatizace, připravovat opatření a implementaci nových inovativních řešení,“ dodal.

Vojtech Regec je mimo jiné členem expertní skupiny Evropské komise pro přístupnost i členem pracovní komise pro přístupnost na Úřadě místopředsedy vlády Slovenské republiky pro investice a informatizaci. Komise soutěže ocenila jeho soustavou a více jak desetiletou práci v budování přístupného elektronického prostředí pro osoby se zdravotním postižením. Slavnostní předávání cen se uskutečnilo na mezinárodním kongresu ITAPA, který je od roku 2002 nejznámější a největší událostí, věnující se digitalizaci veřejné správy na Slovensku. (map)

Miroslav Ovečka exceloval na prestižní konferenci

Cenu za nejlepší přednášku si ze španělsko-portugalské konference pro pokročilou optickou mikroskopii (SPAOM2018 – Spanish Portuguese Meeting for Advanced Optical Microscopy) v Granadě přivezl Miroslav Ovečka z Oddělení buněčné biologie Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH). Účastníky zaujal vystoupením o sledování vývoje živých rostlin pomocí pokročilé mikroskopie.

„Představil jsem naše pokročilé přístupy, které nám dovolují studovat rostliny na úrovni, která byla ještě před několika lety nepředstavitelná. Snažil jsem se tyto postupy prezentovat ostatním tak, aby se od nás mohli inspirovat,“ uvedl Ovečka, který uspěl v konkurenci 38 přednášek, jež

zazněly v hlavním vědeckém programu od zástupců předních evropských laboratoří. Mikroskopii rostlinných objektů byla věnována jen menší část.

„Na konferenci vystupovali skutečně vynikající odborníci na snímání živočišných objektů, které je podstatně rozvinutější než snímání rostlin. Byli tam i řečníci, kteří stáli u vývoje základních metodických postupů v této oblasti. Získat cenu v takovéto konkurenci je pro mě velkou poctou,“ doplnil Miroslav Ovečka.

Olomoucká laboratoř patří ve zkoumání vývoje rostlin i jejich vnitřního uspořádání pomocí fluorescenční mikroskopie ke světové špičce. Od modelové rostliny huseňku postoupili již k mnohem větší vojtěšce, kterou dokáží ve speciálním mikrosko-

pu sledovat v přirozeném stavu až několik dní. Unikátní zkušenosti shrnuli nedávno v přehledovém článku pro prestižní časopis *Nature Plants*. (srd)

jazykové okénko

Česká mše vánoční, v partituře nadepsaná *Missa pastoralis bohémica*, vznikla v roce 1796. Její libreto tedy pochází z úplných počátků českého národního obrození, a přesto na něm není celkem nic ke spravení či přímo k „obrození“. Text Rybovy mše je po stránce básnické i jazykové opravdu kvalitní a zároveň sympaticky jadrný.

Tak např. v úvodu tam pastýř svému mistrovi po onom počátečním *hej, mistře!* doporučuje: *vzhlédni na jasnost, nebes na švarnost*. Slovo švarný, a tedy i švarnost jsou nenápadné germanismy, které do textu vnášejí jakousi příjemnou vřelost v hodnocení. Jejich zdrojem je asi německé *sauber* „čistý, pěkný“.

Dále pastýř zpívá: *denice již vychází, z hájů volá zvěř*. To jsou hned dva půvabné obrazy. *Denice*, jinak též *jitřenka*, je většinou planeta Venuše, která se za příhodných podmínek objevuje na obloze chvíli před východem Slunce. *A volání zvěře* je vlastně středoevropská obdoba zvuků džungle – totiž ptačí zpěv a další zvuky, kterými zvířata vítají příchod nového dne a vlastně i příchod Ježíše na svět.

Potom jsou v Rybově mši např. tyto verše: *slyším za horou tam zvuk, moldánkový jemný hluk*. *Moldánky* byl hudební nástroj složený z několika píšťal, který měl podobný zvuk jako dudy. Název upomíná na zemi, ze které se *moldánky* dostaly k nám, totiž na Moldávii ležící v jihovýchodní Evropě.

V textu Rybovky slyšíme také verše *vzbudím svou chasu, aby tu krásu pozorovala*. Tady je zajímavé hlavně slovo *chasa*, které se vyskytuje i v koledách, např. v písni *Ejhle, chasa naša*. *Chasa* byla „venkovská mládež“, odrostlejší chlapci a dívky. Slovo je to prastaré – pochází nejspíš z německého slova *hansa* „zástup, skupina“. Totožnost se slovem *hansa* „svazek německých obchodních měst ve středověku“ není vůbec náhodná – je zde stejný základ, podobně jako v názvu německé letecké společnosti *Lufthansa*. I ta má cosi společného s naší chasou.

Za pozornost stojí i dvojverší *pojdte k Betlému, k neviňátkovi dnes zrozenému*, kde tvar třetího pádu *neviňátkovi* namísto očekávaného *neviňátku* připomíná podobný tvar, který občas slychávám i tady na Haně. I tady se někdy užívá třetí pád *tomu děckovi* „dítěti“ místo *děcku*.

A ohlas pozdně barokního hudebnického slangu můžeme slyšet ve verších *naštymujte hudby jasně, ať nám to jde všecko krásně*. Zde je srozumitelný germanismus *naštymovat* „naladit“.

Myslím, že ta výzva z Rybovky může být adresována i nám a k letošním Vánocům. *Naštymujte se, abychom slyšeli ty tiché a krásné tóny*.

Málokteré dílo z oboru klasické hudby je v našich zemích tak všeobecně populární jako Česká mše vánoční Jakuba Jana Ryby. Tato skladba, stará víc než dvě století, dokonale ztvárňuje to nejhezčí, co můžeme ve Vánocích hledat a nacházet. Pozoruhodný je i jazyk Rybovky, jak se tomuto dílu obvykle říká. Text si napsal Jakub Jan Ryba sám.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad Okolo češtiny vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Fischerovský František Koukolík

O lidském mozku, jeho vývoji i fungování i o novinkách v neurovědeckém výzkumu mluvil před akademickou obcí a veřejností neuropatolog, spisovatel a publicista František Koukolík. V Kapli Božího Těla Uměleckého centra UP přednesl Výroční přednášku k počtě J. L. Fischera, kterou škola pořádá od roku 1994 jako projev ocenění významu osobnosti prvního rektora obnovené olomoucké univerzity. František Koukolík byl pětadvacátým hostem Fischerovské přednášky. „Často tím, co nás při řešení problémů posune dále, je pohled na věc z jiné strany. František Koukolík svým působením pomohl rozvíjet i mnohé jiné obory než ten svůj,“ vyzdvihl při představování mezioborový přesah hosta děkan přírodovědecké fakulty Martin Kubala. (cho)

Bývalý fotbalový reprezentant David Rozehnal zaplnil aulu FTK

Tak plná aula se na fakultě tělesné kultury nevidí každý den. Setkání s fotbalistou Davidem Rozehnalem, který prošel několika zahraničními kluby a národní reprezentací a který nedávno ukončil profesionální kariéru, si nenechali ujít studenti, mladí hráči z Regionální fotbalové akademie, ani další fotbaloví fanoušci. „Přestup do zahraničí se mnou nic moc neudělal. Byl jsem dobře vychovaný, uvědomoval jsem si hodnotu peněz,

neutrácel jsem. Pro své spoluhráče jsem ale musel být trochu exot. Do Paříže jsem přijel golfem, který dnes mají rodiče, spoluhráči tam měli zaparkovaná svá drahá auta. Z Itálie si zase pamatují jednu debatu spoluhráčů o ceně riflí, zatímco já tam stál v nafasované teplákovce. Cítil jsem se v ní dobře,“ prozradil mimo jiné divákům Rozehnal. Setkání se uskutečnilo pod hlavičkou projektu Univerzita pro sport. (vim)

Týden vědy a techniky vzbudil velký zájem

Přednášky vědců o díle Williama Shakespeara, geneticky modifikovaných organismech či o roli nanotechnologií při získávání udržitelných zdrojů energie, workshopy, besedy i exkurze ve vědeckých centrech nabídla letos Univerzita Palackého v rámci největšího tuzemského festivalu vědy Týden vědy a techniky. Stovky studentů středních škol i zájemci z řad veřejnosti zavítali na speciální programy do Pevnosti poznání, na některé katedry přírodovědecké fakulty a prohlédli si i špičkové laboratoře v Centru regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum a Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů. Cestu do Olomouce vážili návštěvníci i ze vzdálenějších míst včetně Ostravy, Jeseníku či Kyjova. (mš)

UP a 100 let republiky

Dobová rozcvička, vystoupení univerzitního sboru Ateneo, unikátní komiks s přelomovými událostmi nebo třeba speciální historický kvíz, to je jen několik bodů, jimiž přispěla Univerzita Palackého do říjnových oslav sta let republiky v Olomouci. (ipu)

Dva Václavové na filozofické fakultě

Katedra politologie a evropských studií filozofické fakulty má posluchárnu Václava Havla a učebnu Václava Buriana. Obě slavnostně otevřela u příležitosti připomenutí události 17. listopadu 1989. „Touha Václava Havla po vzdělání byla hluboká, vytrvalá a nezlomná. Pojmenovat po něm tedy místo, kde se studentům dostává vzdělání, je už z tohoto důvodu potěšující a smysluplné,“ napsala v pozdravném dopise Dagmar Havlová. Význam olomouckého novináře a překladatele Václava Buriana pak připomenul politolog Pavel Šaradín. „V životě se stává, že potkáte člověka, který vás ovlivní na celý život. Pro mne je touto osobností právě Václav Burian. Jeho studnice vědění byla nesmírná. Mohli jste s ním mluvit jak o politice, tak o současném děle v Polsku nebo o základech křesťanské civilizace,“ řekl.

(map)

Výstava ukázala „Kdo má pod čepicí“

Pestrou škálu pokrývek a ozdob hlavy z Blízkého východu, střední a jihovýchodní Asie, Sibiře a Oceánie si mohli zájemci prohlédnout na výstavě „Kdo má pod čepicí“. Připravila ji katedra asijských studií FF. Některé z exponátů byly v ČR vystaveny vůbec poprvé. Vědci z UP se tématu věnují díky projektu Sinofonní příhraničí – interakce na okraji.

(map)

foto:
Vojtěch Duda
Martin Višňa
Milada Hronová
Šárka Chovancová
Martina Šaradínová
VTP UP

UP Business Camp motivoval k podnikání

Mít nadšení, motivaci, dát do podnikání srdce a začít s businesssem právě teď – to opakovaně zaznělo na konferenci UP Business Camp, kterou pořádá Vědeckotechnický park UP a na níž se do Olomouce sjelo 161 nadšenců marketingu a podnikání. Účastníci měli možnost poslechnout si devět inspirativních řečníků, zažít první casting startupů na UP, absolvovat workshop prezentačních dovedností nebo se podívat na 3D tisk plastových mincí do nákupních košíků. „Jsem rád, že naše konference ve studentech, a nejen v nich, probouzí nadšení k nastartování vlastního podnikání, inspiruje příběhy úspěšných a motivuje k realizaci podnikatelských snů,“ uvedl při zahájení rektor Jaroslav Miller. (jur)

Trenéři házené se školili v Olomouci

Fakulta tělesné kultury spoluorganizuje národní kurz nejvyšší evropské trenérské licence v házené zvané Master Coach. Ta bude od roku 2020 povinná u všech trenérů reprezentací a družstev v evropských soutěžích. Čtyřicítka trenérů z Česka a Slovenska v prostorách Aplikačního centra BALUO absolvovala lekce s olomouckými odborníky, zahraničním hostem byl Claude Karcher z University of Strasbourg. Fakulta bude hostit i závěrečné zkoušky kurzu. „Pro naši fakultu je to významná událost. Od doby profesionální fotbalové UEFA licence před desetiletím jde o nejvyšší trenérskou kvalifikaci, na které se podílíme,“ uvedl proděkan pro rozvoj a vnější vztahy Pavel Háp. (vim)

Univerzita ocenila své dobrovolníky

Vedle studia a práce věnují svůj čas ve prospěch druhých bez nároku na odměnu, a zlepšují tak svět kolem sebe. Dobrovolnické činnosti svých studentů a zaměstnanců si univerzita váží a své uznání už druhým rokem vyjadřuje udělením Cenu rektora UP. Letos ji obdrželi další čtyři laureáti.

Absolventka oboru Pedagogika-sociální práce Kristýna Doubravová si Cenu rektora UP za zásluhy o dobrovolnictví odnesla za práci pro organizaci DW7, kde se věnuje komunitní práci Divadla na cucky. Náplní její činnosti je zejména organizace kurzů SENior, pomoc při dramatických programech a dílnách pro děti i pro školy. Podle zástupců DW7 se díky své pracovitosti a talentu „z pomocné ruky vypracovala na plnohodnotného člena týmu“.

Doktorandka katedry bohemistiky filozofické fakulty Adéla Hazuchová obdržela cenu jako hlavní organizátorka charita-

tivní akce Dejte, kolik snesete na podporu chlapce nemocného mukopolysacharidózou. „Hlavním cílem nebylo vybrat co nejvíce peněz, ale ukázat, jak jednoduché je někomu pomoci,“ uvedli navrhovatelé ve svém nominačním dopise.

Studentka navazujícího magisterského studia politologie na stejné fakultě Nela Chudová převzala ocenění za projekt Vánoce pro všechny, jehož cílem je doprovázení a obdarování pacientů hospiců a seniorů v léčebnách dlouhodobě nemocných a v domovech důchodců. Práce jejího týmu byla hodnocena jako jedna z nejúspěšnějších aktivit svého druhu v ČR a „nejviditelnější“ spontánní dobrovolnická aktivita na UP.

Za aktivity ve prospěch organizace Amelie si rektorské ocenění odnesl student psychologie z filozofické fakulty Ivo Černík. Pravidelně navštěvuje pacienty na lůžkových odděleních Onkologické kliniky Fakultní nemocnice Olomouc, kde jim

pomáhá zpříjemnit dlouhé chvíle nemocničního pobytu. „Pacienti na oddělení pro dospělé bývají zpočátku rozpačití a nevědí, co mohou očekávat. Jakmile se ale prolomí ledy, jde to rychle. A pokud nás už znají, vítají nás s úsměvem, protože vědí, že jim přinášíme rozptýlení,“ uvedl Ivo Černík, který se kromě dalších aktivit úspěšně uplatnil také při získávání nových zájemců o dobrovolnictví.

Udílění cen zorganizovalo už podruhé Dobrovolnické centrum UP v rámci projektu ROMSPIDO. Podle jeho garantky a vedoucí katedry křesťanské sociální práce CMTF Tatiány Matulayové jsou ocenění důkazem vzrůstající podpory, kterou univerzita „svým dobrovolníkům“ věnuje. „Dobrovolnictví se tak pomalu dostává na roveň excelentních výsledků výzkumu nebo třeba sportovní oblasti, které jsou na univerzitní půdě oceňovány již několik let,“ dodala Tatiána Matulayová.

„Kromě toho, že je univerzita školou a výzkumnou institucí, je to i instituce, která vždy hrála důležitou roli ve veřejném prostoru. Jeho součástí je také charita a dobrovolnická činnost. Velmi si proto vážím toho, že pomáháte druhým a jsem na vás hrdý,“ uvedl rektor Jaroslav Miller při předávání cen.

text: Martina Šaradínová
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

A photograph of Jaroslav Doležel, a middle-aged man with grey hair, smiling and standing in a greenhouse. He is wearing a blue and white checkered button-down shirt and dark trousers. The background is filled with large green plants, likely tomatoes, in a well-lit greenhouse environment.

Jaroslav Doležel: Člověk sám svět nezmění, ale je dobré k tomu přispět

Pokud vaše ratolesti nejsou ve škole zrovna premianti a místo po učení pokoukávají po kytaře, nezufovejte. I tak to mohou dotáhnout velmi daleko, stát se světově uznávaným vědcem a dokonce dosáhnout na nejvýznamnější tuzemské ocenění za vědu. Zářným příkladem je letošní laureát Národní ceny Česká hlava Jaroslav Doležel, který vede olomoucké pracoviště Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR a je vědecký ředitel Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum. Podle něj člověk nikdy neví, co se mu v životě může hodit. Současně přiznává, že k cestě za úspěchem je potřeba štěstí, ale i schopnost umět chytit příležitost za pačesy. I tím možná inspiruje své studenty na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého.

— Nemohu nezačít velmi významnou událostí – udělením nejvyššího tuzemského ocenění za vědu. Jaké pocity to ve vás vyvolává?

Upřímně řečeno, je to směs pocitů. Samozřejmě to bylo obrovské překvapení, něco takového jsem nečekal. Následně jsem si uvědomil, jak prestižní je to ocenění a jak velký má význam. Takže na člověka dolehne i určitá tíha odpovědnosti. Ale určitě mám z ceny velkou radost. Nejsem povahou extrovert, takže jsem nikdy netoužil stát „na prknech, která znamenají svět“. Na druhé straně je ale pravda, že jsem se vždy snažil dělat svoji práci co nejlépe a odmalička jsem byl vychováván k tomu, abych se srovnával s nejlepšími. Proto jsem vždy usiloval o to, abych dělal kvalitní vědu, používal nové přístupy a prosadil se. Ale ne kvůli cenám. Ty беру spíše jako důkaz toho, že si naši práce někdo všiml.

— Koho z vašeho okolí potěšilo ocenění nejvíce?

Možná je to překvapivé, ale moji triadevadesátiletou tchýni, která čte všechny články o mé práci. Radost ale určitě měla i manželka, i když to nedává tak najevo. Mě zase těší to, že vidí, že i když jsem rodinu okrádal opravdu o spoustu času, mělo to třeba nějaký smysl.

— Začněme tedy od začátku. Byl jste ctižádostivý a pilný středoškolský student?

Ne, byl jsem spíše dvojaký, snažil jsem se optimalizovat poměr „cena-výkon“. Mimo jiné proto, že mým velkým koníčkem byla muzika. Hrál jsem v kapele a dělal vše pro to, aby škola vždy tak nějak prošla. Vzorovým studentem jsem byl jen v angličtině,

a to hlavně kvůli bigbitu. Kvůli němu jsem angličtinu miloval a exceloval v ní.

— Takže jako náctiletý chlapec jste nechtěl být vědcem?

Ne, spíš to přišlo tak, že jsem se na osudových křížovatkách vydal dobrým směrem. Měl jsem vždy štěstí na lidi a události kolem sebe. Ze začátku jsem patrně ani neměl konkrétnější představu o tom, co věda obnáší. Rodiče pracovali v zemědělství, tatínek byl vedoucí velkého a úspěšného zahrádnictví. Zabýval se semenářstvím a spolupracoval se šlechtiteli – možná tam lze vystopovat první vliv na moji profesní dráhu. V principu ale patrně počítal s tím, že budu pokračovat v jeho šlépějích a stanu se zahrádníkem.

— Proto jste zamířil na zemědělskou školu?

Ano, šel jsem studovat obor zahrádnictví na Vysoké škole zemědělské, což byl tehdy velmi prestižní obor. Tam jsem se ocitl na jedné z důležitých křížovatek. Tehdy mě pan profesor Lužný poslal dělat diplomovou práci do Ústavu experimentální botaniky, kde jsem dodnes. Měl jsem obrovské štěstí, že jsem se od zemědělství, z vesnice, dostal na Akademii věd, kde se dělala špičková věda. Přičichl jsem k ní, a to rozhodlo. Nadchla mne kreativita, možnost objevovat nové věci, komunikovat s kolegy v zahraničí.

— Co vy a rostliny? Kdy jste si spolu začali rozumět?

Nikdy jsem nebyl nadšený botanik a to platí dodnes. Rostliny mě baví z pohledu jejich dědičné informace. Na základní škole jsem sice měl sbírku kaktusů, ale když jsem začal hrát v kapele, kaktusy jsem prodal a tím tatínka dost naštvál. I u nás doma květiny pěstuje manželka, já dělám jen pomocné práce.

— Hospodářsky významné plodiny se ale vašemu zájmu těší. Jak k tomu došlo?

Moje celoživotní zaměření začalo kličít během mého doktorského studia. Zabýval jsem se změnami dědičné informace při kultivaci buněk in vitro. To byl ten moment, kdy jsem se stal profesionálním genetikem. Tehdy dostupné metody byly nedostatečné, ale díky svému školiteli jsem se dostal k cytometrii, což je moje celoživotní láska. Dojížděl jsem denně do Brna na patologii v nemocnici U Svaté Anny měřit obsah DNA v buňkách a mnohé se naučil. Tam jsem se také dozvěděl o průtokové cytometrii a po doktorátu přesvědčil svého šéfa, aby přístroj koupil. To už jsem věděl,

že se studiu dědičné informace s využitím cytometrických metod chci věnovat. Spolu s kolegy jsme prošlapávali cestičku v řadě oblastí využití průtokové cytometrie v biologii rostlin. Objevování nových věcí mě moc baví. Velmi mi pomohlo i to, že díky hraní v kapele jsem si uměl poradit v řadě technických věcí a byl jsem zvyklý na týmovou spolupráci.

— Spolu s kolegy jste významným dílem přispěli k přečtení genomu ječmene, banánovníku a v letošním roce i pšenice. Jak dlouhá to byla cesta a která z uvedených plodin vás nejvíce potrápila?

Nejvíc nás dodnes trápí banánovník, je ve všem nejtěžší, přestože má malý genom. Možná i proto mě tak baví. Kdybych si musel pro výzkum nechat jen jedinou rostlinu, vybral bych si banánovník. A pokud se ptáte na cestu, tak ta byla dlouhá a člověk na začátku nevěděl, kam povede. Jak jsem říkal, miloval jsem cytometrii, kterou jsme na začátku používali pro analýzu buněčných jader. Lákalo mě ale spojení cytometrie a analýzy genomu. Trvalo to sice pár let, ale vypracovali jsme metodu izolace chromozomů a následně jejich třídění pomocí průtokové cytometrie. Šli jsme za tím cíleně. Byl jsem přesvědčený, že se jedná o správný přístup a chtěl jsem ho aplikovat na rostlinách. Začali jsme na bobech a hrachu, ale nezbudilo to velký ohlas. Pak jsme zaměřili pozornost na obiloviny, nejprve na ječmen. Na něm jsme metodu vyladili a pak ji modifikovali pro mnohem složitější pšenici. V roce 2005 vzniklo mezinárodní konsorcium a naše metoda se stala jeho hlavním postupem.

— Zdolali jste tři velké mety. Jaké výzvy nyní stojí před vámi?

Dokončuje se sekvenování genomu žita, mělo by být publikováno v příštím roce. Končí tak jedna etapa – čtení genomů. Nyní nás zajímá organizace genomu v trojrozměrném prostoru buněčného jádra. Zatím jsme genom analyzovali jako lineární pořadí písmen. Ve skutečnosti ale tak uspořádaný není. Spíše bychom si ho měli představovat jako stočený provázek se spoustou smyček, na kterém jsou miliardy písmenek. To nyní studujeme, mimo jiné i díky výzkumnému balíčku evropského projektu, který Centrum regionu Haná získalo ve výzvě Excelentní výzkum. Využijeme k tomu superrozlišovací mikroskop, který právě kupujeme. Studujeme, jak je dědičná informace uspořádaná a jaký to má vliv na vlastnosti rostliny. V tomto jsme opět na začátku, objevujeme Ameriku.

Jaroslav Doležel (* 1954)

Vedoucí olomouckého pracoviště Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR a vědecký ředitel Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum. Působí i na Katedře buněčné biologie a genetiky Přírodovědecké fakulty UP.

Absolvent oboru Zahradnictví na Vysoké škole zemědělské v Brně.

Zaměřuje se na studium dědičné informace rostlin, její strukturu a změny doprovázející evoluci rostlin a vznik nových druhů. Se svým týmem vypracoval nové metody, které usnadňují analýzu složitých genomů a v rámci mezinárodních projektů se podílí na čtení dědičné informace významných druhů rostlin.

Za výsledky své vědecké práce získal řadu ocenění včetně ceny Učené společnosti „Praemium Academiae“ AV ČR a Národní ceny Česká hlava. Publikoval přes 300 článků ve vědeckých časopisech, téměř 40 kapitol v knihách a byl editorem tří odborných knih. Jeho práce mají přes 12000 citací.

— Výsledky výzkumu by měly přispět ke šlechtění plodin, které budou mít vyšší výnos i odolnost vůči negativním vlivům prostředí. Je to ještě hodně daleký výhled?

Spousta věcí se už děje. Výnosy plodin snižují choroby a škůdci. Za odolnost vůči nim ale naštěstí obvykle odpovídá jen jeden úsek dědičné informace, jenž lze identifikovat a izolovat. My například spolupracujeme s několika zahraničními laboratoři na izolaci genů odolnosti vůči rzi a padlí. Odolnější odrůdy nejen přinesou vyšší výnos, ale nebudeme je muset tolik ošetřovat pesticidy a zatěžovat životní prostředí chemikáliemi. Totéž se týká i hnojiv. Pokud naučíme rostliny lépe využívat živiny v půdě, opět budeme šetřit přírodu. Pomocí genetické transformace jsme také schopni urychlovat šlechtění. Já mám ale rád i vize. Pokud začínáme rozumět dědičné informaci, můžeme se snažit v budoucnu vypěstovat rostliny, které dokáží získávat dusík ze vzduchu, nebo u nichž zvýšíme efektivitu fotosyntézy a tím i výnos. To je ale možné jen s využitím metod genetického inženýrství.

— Je toto takzvaná druhá zelená revoluce, o níž často hovoříte? Tedy že vědci pomohou zajistit dostatek potravy pro stále se zvětšující lidskou populaci?

Ten proces je už rozjetý, ale Evropský soudní dvůr mu hází klacky pod nohy. Nové metody šlechtění jsou v principu založeny na možnosti změnit dědičnou informaci rostlin. Naštěstí pro lidstvo vědci u bakterií objevili systém CRISPR/Cas9, jímž je možné měnit dědičnou informaci podobně přesně, jako když chirurg řeže skalpelem. Tento princip je přitom odkoukaný od přírody,

lidstvo se poučilo od bakterií. Přesto je nám to zakazováno. Bez geneticky modifikovaných plodin ale nedokážeme uživit lidstvo. Dnes už víme, že ohniskem problémů může být Asie a především Afrika. Tam se očekává populační exploze. Plochu obdělávané půdy už výrazně nezvětšíme, takže nám nezbyvá nic jiného než zvýšit výnos plodin.

— Co je pro vás větším hnacím motorem? Možnost překonávat úskalí výzkumu, nebo právě poslání či touha někomu prospět?

Potřeba objevovat něco nového je u mě velmi silná. Ale současně mi dělá velmi dobře, když vidím, že má práce k něčemu je. Je to jakýsi bonus. Když třeba přijedu do Afriky a vidím, že šlechtitelé banánovníku využívají metodu průtokové cytometrie a já jsem jim pomáhal ji zavádět, je to radost. Člověk sám svět nezmění, ale je dobré mít pocit, že k tomu přispíváte. Primárně je ale pro vědce zásadní základní výzkum. Bez něj by nebylo co aplikovat.

— V Olomouci jste vybudoval renovanou pracoviště, jste vědeckým ředitelem CRH. Určitě jste měl řadu lukrativních nabídek ze zahraničí. Čím to, že vás nezlákaly?

Nabídek nebylo až tolik, protože jsem dával dost najevo, že o ně moc nestojím. Jednak kvůli rodině, která by asi nechtěla žít trvale mimo. Hlavní ale bylo, že jsem věděl, co chci a jak na to jít. Nechtěl jsem vše opouštět na půli cesty. Máme zde opravdu skvělé podmínky k práci. Každému, kdo ze zahraničí přijede do našeho centra, spadne překvapením brada. V principu jsme naprosto srovnatelní se zahraničními pracovišti. Takže kam bych chodil? Nemám nejmenší důvod.

Jak se loví uchazeči

Ačkoliv si na Univerzitu Palackého podává přihlášku třikrát více studentů, než kolik může přijmout, každoročně vypuká v prostředí českých vysokých škol nový boj o uchazeče, který si nic nezadá se skutečnou válečnou vřavou. Boj se vede online i offline, školy se utkávají o přízeň zájemců o studium přímo na středních školách a dokonce dochází i na guerillu. Tedy tu marketingovou. Nejlitější soubor ale probíhá rok co rok na podzim na Gaudeamu v moravské metropoli. Bitva o Brno aneb Největší veletrh terciárního a pomaturitního vzdělávání u nás přiláká vždy více než čtyři stovky škol z celého světa. Cíl našeho univerzitního týmu byl proto jasný: Oslovit a přesvědčit o kvalitách olomoucké univerzity co nejvíce potenciálních zájemců o studium.

Univerzita Palackého se pravidelně účastní veletrhů v Praze, Nitře nebo v Bratislavě, brněnský podnik je ale z hlediska velikosti i návštěvnosti nejvýznamnější. Jen pro představu: letošní ročník navštívilo během čtyř dní rekordních třicet jedna tisíc studentů třetích a čtvrtých ročníků středních škol. A protože jsme už z minulých let

věděli, že asi třetina z příchozích se zastaví u nás, museli jsme se náležitě připravit. Vybavili jsme se zcela novou dvoupatrovou expozicí univerzity rozloženou na sto šedesáti metrech čtverečních, která opravdu nešla přehlédnout, a tímem více než sta studentů a studijních referentek, kteří se během trvání akce na stánku vystřídali.

Ani to vše dnešním zájemcům o studium ale nestačí. Kromě informačních materiálů a propagačních předmětů jsme proto přichystali interaktivní program. A bylo toho hodně – LCD obrazovky, zmenšená verze univerzitního obchodu UPoint, odpočinková zóna, hokej s našimi hokejisty, roboti a lasery, hlavolamy, virtuální realita, 3D tiskárny, kurz kaligrafie, živá zvířata, sportovní trenážery a ještě fotokoutek. A samozřejmě přátelská atmosféra a přístup, který oceňovali nejen návštěvníci stánku, ale i konkurenční vysoké školy. To vše denně doplněno o přednášky pro výchovné poradce i stovky studentů v seminárních prostorách. A výsledek? Pořádný kus genia loci univerzitního města Olomouce na brněnském výstavišti a tisíce nadšených zájemců o studium.

NA CESTĚ aneb Každoroční česko-slovenské „turné“ olomoucké univerzity na veletrzích v číslech...

8 navštívených měst
12 hodin interaktivních prezentací
140 prezentujících studentů
290 metrů čtverečních expozic
4 000 najetých kilometrů
22 000 rozdaných složek
36 000 zodpovězených dotazů
57 000 ohromených návštěvníků
?? ??? vypitých káv

doporučuji

kniha

ZAJÍMAVÉ!

Renata Pohlídalová, *ekonomka*
Vydavatelství UP

Ostrov šedých mnichů.
Je čtvrtým detektivním příběhem dvojnásobné držitelky Ceny Jiřího Marka Michaely Klevisové. Odvívá se na odlehlém holandském ostrově Schiermonnikoog a četla jsem jej s napětím až do samého konce. Navíc se při této četbě dozvíte i něco o tamním životním stylu a přírodě. Díky této knížce vím, že se do Holandska ještě jednou vrátím...

web

Zuzana Kopečná, *koordinátorka sekce chemie, Pevnost poznání*

Když mám čas, ráda zabrousím na webové stránky Akademie věd ČR www.otvrenaveda.cz, kde jsou velmi povedená a inspirativní videa o vědě a poznání nazvaná Nezkreslená věda. Protože učím chemii, oceňuji hlavně díly věnované tomuto oboru. Autoři projektu měli skvělý nápad, zapojit do projektu herce Pavla Lišku s jeho nezaměnitelným hlasem. Oceňuji to jako originální učební pomůcku v hodinách i v kroužku mladých chemiků v Pevnosti poznání.

událost

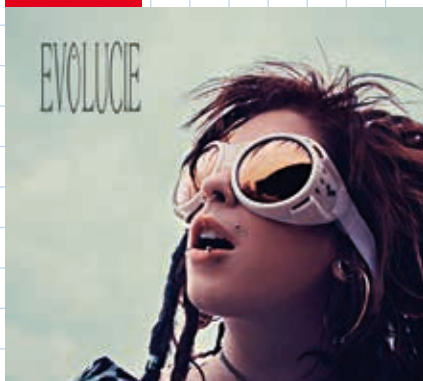

Lucie Vaňková, *vedoucí kabinetu cizích jazyků, PřF*

Každý začátek nového roku patří plesové sezóně, proto bych všechny ráda pozvala na **ples přírodovědecké fakulty**, který se uskuteční 16. února 2019 v Clarion Congress Hotelu. Věřím, že nás čeká tradičně příjemný večer plný tance, bohaté tomboly a výborného občerstvení. Přijďte!

hudba

Martin Višňa, oddělení pro rozvoj a vnější vztahy FTK

V posledních týdnech mi v uších hraje jedno jediné – **EvoLucie**, nová deska kapely Lucie. I když jsem se celkem bál, jaký bude výsledek po letech té tak zvané umělecké pauzy, musím říci, že je to album podařené. Má sice své mušky a není tam žádná nová Amerika, ale pořád je to Lucie, na které jsem vyrůstal a kterou mám rád (a vím určitě, že ne sám). Mimochodem 26. listopadu 2019 Lucie po letech vystoupí v Olomouci, na zimním stadionu.

doporučuji

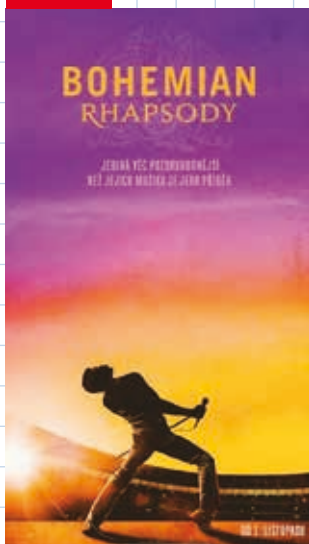
výlet

Gabriela Halířová, katedra správního práva a finančního práva, PF

Již několik roků se účastním novoročního výšlapu na **Velký Kosíř** a ani tentokrát si tuto milou akci nenechám ujít. Na Kosíř jsem chodila už jako dítě, neboť ze Slatinek, odkud je to nejbližší, pochází moje maminka a já tam u babičky trávila letní prázdniny. Ovšem na Nový rok má toto místo zvláštní příchut. Sejde se množství lidí z okolních obcí, přejí si vše dobré do nového roku a ťukají štampříčkami. Nezbytnou součástí akce je dnes rovněž výstup na rozhlednu.

film

Irena Jedličková, referentka pro zahraniční vztahy FZV

Právě běží v kinech nádherný film **Bohemian Rhapsody**, který popisuje osud rockové kapely Queen a hlavně se soustředí na její hlavní ikonu Freddieho Mercuryho. Film mapuje vznik skupiny a končí památným koncertem ve Wembley. Musím vyzdvihnout herecké nasazení Ramiho Maleka v hlavní roli – perfektně si osvojl zpěvákovu chůzi, držení těla, chování na jevišti. Určitě si za tento výkon zaslouží ocenění. Vřele doporučuji.

MUSÍM ZASÍT

Camp Peira:

Simulace ozbrojeného konfliktu jako praktická forma výuky

Vyděšení a zranění civilisté se snaží dostat do bezpečí střeženého vojenského tábora. Ozbrojení povstalci je dohánějí a z lesa se ozývá střelba. Velitel základny musí rychle rozhodnout o řešení situace. Mají vojáci vpustit někoho dovnitř? I takové situace řešili účastníci třídenního cvičení Camp Peira 2018, na kterém se jako jeden z hlavních organizátorů podílela Univerzita Palackého.

Kurz, který je svým zaměřením na praktickou formu výuky mezinárodního práva a interdisciplinárním pojetím unikátní nejen v České republice, ale i v Evropě, je výsledkem dlouhodobé spolupráce Právnické fakulty UP a Armády ČR. Aktivně se do něj

zapojují také Univerzita Karlova, mezinárodní organizace (UNHCR, ICRC) a další instituce, jako například Český červený kříž. Letos se Camp Peira konal potřetí.

Podstatou cvičení je propojení všech zúčastněných složek. „Civilní účastníci nevystupují jen jako figuranti, jak to bývá u podobných cvičení, ale skutečně se zapojují do řešení situací. V rámci svých úloh si na základě reálných prožitků z vojenské operace prověřují funkčnost teoretických znalostí. Například naši studenti se na fakultě učí fakta týkající se mezinárodního práva ozbrojených konfliktů či migračního práva, ale tady vše vidí ve skutečnosti a mají jedinečnou možnost si osvojit další

dovednosti a rozvíjet své schopnosti. Vojáci jako praktici zase trénují spolupráci a vyjednávání s nevojenskými institucemi,“ vysvětlil Martin Faix, proděkan olomoucké právnické fakulty a jeden z hlavních organizátorů akce.

Námětem letošního cvičení, které se konalo ve výcvikovém prostoru Březina poblíž Vyškova, bylo působení české vojenské jednotky v subsaharské Africe v prostředí vnitřního ozbrojeného konfliktu doprovázeného migrační vlnou. Camp Peira 2018 byl součástí rozsáhlejšího vojenského cvičení před výjezdem české jednotky, která v rámci mise Evropské unie působí v Mali.

zkušenost

text: Ivana Pustějovská
foto: archiv VŽ, Fernando T. Zamunér

Veronika Žižková: Po Baltimoru už pěšky nechodím

„Dear Veronika, yes, you are welcome.“ Tato stručná věta rozhodla o tom, že se Veronika Žižková, studentka doktorandského programu v oboru Lékařská biologie na Lékařské fakultě UP, vydala před pár lety na zkušenou do amerického Baltimoru. Stejná věta rozhodla i o směru jejího vědeckého výzkumu a těch několik anglických slov vlastně stojí i za letošním návratem na prestižní vědecké pracoviště, který Veronice umožnil Nadační fond Univerzity Palackého.

Ale popořadě. „V roce 2013 jsem díky grantu mohla vyjet do Ameriky. Obeslala jsem proto řadu pracovišť s žádostí o stáž. Odpověděl mi jen pan profesor Califano z Univerzity Johnse Hopkinse v Baltimoru. Na můj dlouhý email s životopisem a doporučujícími dopisy reagoval onou zmíněnou jednou větou,“ vzpomíná usměvavá blondýnka. Jednovětné pozvání ale samozřejmě nakonec nestačilo. „Johns Hopkins je velmi prestižní univerzita, která má řadu pravidel. Aby je člověk dodržel, musí se obrnit trpělivostí, napsat desítky emailů a vydržet velkou spoustu papírování.“

S papíry se Veronika poprala úspěšně a v lednu 2014 se na čtyři měsíce vypravila za oceán. I když už měla zkušenosti ze stáží v Německu, Amerika byla přeci jen něco jiného. Třeba proto, že Baltimore, do něhož letěla, je neblaze proslulý obrovskou kriminalitou. „Johns Hopkins je ve městě střežený a prestižní zaměstnavatel, který se také výrazně stará o bezpečí svých zaměstnanců. V praxi to vypadá tak, že jsou všude stráže, celý rozlehlý kampus je hlídáný. Nemůžete si jen tak jít, kam chcete. Stále se musíte prokazovat speciálním odznakem, že jste z Hopkins.“ O nějakých procházkách po centru více než šest set tisícového města tak nemůže být ani řeči. Zaměstnanci univerzity bydlí na okraji města, v němž většinu populace tvoří Afroameričané. „Do práce dojíždějí i hodinu a půl, auto je nezbytný prostředek k životu, pěšky téměř nikdo nechodí. Dnes už se tomu nedivím, protože vím, že bezpečnost nebo spíš nebezpečnost se mění od ulice k ulici,“ vypráví Veronika. →

Veronika Žižková (* 1986)

Pochází ze Šternberka a studuje doktorandský program v oboru Lékařská biologie na Lékařské fakultě UP. Absolvovala zahraniční studijní pobyty v Německu a v USA. V letošním roce její projekt věnující se výzkumu nádorů hlavy a krku podpořil Nadační fond UP.

Když se ale chystala do Ameriky poprvé, nic podobného si nedokázala představit. Hledala ubytování, aby bylo blízko práce a nestálo moc. Přes Airbnb našla sdílený pokoj, zaplatila měsíční nájem a odletěla. Když se pak první den přišla představit do práce, její šéf se zeptal, jaká byla cesta. „Letok a do práce jsem přišla pěšky, mám to deset minut chůze,“ pochlubila se. Reakce profesora byla okamžitá: „Jděte domů, sbalte se!“ „Odstěhoval mě a dokonce, než mi našli ubytování, jsem u jeho rodiny týden bydlela. No a nové bydlení mi i zaplatil, protože věděl, že mi propadl měsíční nájem,“ dělí se Veronika o své zkušenosti. Právě přátelskost a ochotu pomoci na Američanech oceňuje. „Jsou nesmírně komunikativní, chtějí s vámi mluvit, stačí, když jedete jedno patro společně ve výtahu, už vás osloví.“

Veronika vyvrací mylné představy o tom, jak je každé americké pracoviště mnohem lépe vybavené než naše. „Nemají k dispozici nejnovější vybavení, tak jako je standar-

dem ve většině laboratoří u nás. Na druhou stranu ale nemají problém dostat další peníze na výzkum. Když nějaký experiment nevyjde, sednou k počítači a hned objednájí jiné chemikálie a jdou do toho znova a líp. Výzkum je pro ně absolutní prioritou.“

Pracovní nasazení je podle Veroniky enormní. „Chodí do práce zhruba na devátou, a když odcházíte okolo šesté, jste mezi prvními. I já jsem pak odcházela o půlnoci. To nasazení vás pohltí.“ Ale jako mladá žena, které se v čase mezi dvěma americkými pobyty narodil syn, už vidí i stinné stránky. „Je docela smutné, když tolik hodin tráví v laboratoři i maminky malých dětí, které jim tak vychovává někdo cizí. Taková day care vyjde i na dva tisíce dolarů měsíčně.“

První americký pobyt určitě i její současné vědecké směřování. „Dané pracoviště se zabývá studiem nádorů hlavy a krku a já se do jejich projektu začlenila.“ Při své práci ale nepracuje s nádory, které se nachází v lidském těle. Bylo by to riskantní pro pacienty.

Využívá buňky, které jsou těm nádorovým velmi podobné. „Celý můj výzkum probíhal na buněčných liniích, což jsou vlastně kultury buněk, které mají všechny stejné vlastnosti, prakticky neomezenou životnost a schopnost neomezeného buněčného dělení,“ vysvětluje a dodává: „Využívala jsem buněčné linie hlavy a krku, kde jsem pomocí technik molekulární biologie vypínala jednotlivé geny a následně sledovala, co to s buňkou udělá, tedy zda právě tento konkrétní gen je pro ni třeba tak zásadní, že po jeho vypnutí není schopná dále existovat a zaniká.“ Když má nechápavému laikovi vysvětlit, k čemu by takový výzkum mohl být v ideálním případě dobrý, usměje se a odpoví: „Chtěla bych prostě donutit nádorové buňky spáchat sebevraždu.“

Zahraniční pobyt Veronika Žižková všem doporučuje. „Získáte srovnání, poznáte jiný přístup. Jsou to zkušenosti, které vás obohacují. Moc neplánujte, raději využijte každou příležitost, která přijde, stojí to za to.“

Američané jsou nesmírně komunikativní, chtějí s vámi mluvit, stačí, když jedete jedno patro společně ve výtahu, už vás osloví.

text: Věna Mazochová
foto: Jiří Pasz, archiv JP

absolvent

Jiří Pasz: Fotografie může rozhodnout o životě a smrti

Dokázal propojit zkušenost humanitárního pracovníka, vnímavého k bolestem současného světa, a schopnost fotografa o nich vypovídat. Fotil dětské vojáky v Ugandě, kastu prostitutek v Nepálu, „skejtáky“ v Barmě, zdevastované Haiti, uprchlíky v Jordánsku i operaci tříletého dítěte zraněného ve válce. A také nezničitelnou vůli nepoddat se osudu. Síla příběhů, které absolvent Univerzity Palackého Jiří Pasz vypráví pomocí fotografické zkratky, tak nespočívá jen ve svědectví o utrpení a zmaru. Dokáže je zároveň prosvítit poselstvím porozumění, naděje a lidské sounáležitosti.

Fotografie podle něj dokáže proměňovat svět. „Má sílu dát hlas lidem, kteří jej jinak nemají. V extrémní podobě má moc rozhodnout o životě a smrti – když třeba fotograf přiveze obrázky hladomorů a poté se pro tu oblast začne organizovat

pomoc. Je to výtvarná zkratka, která nám pomáhá věci lépe a třeba i rychleji chápat,“ vysvětluje Jiří Pasz, který absolvoval studium Humanitární a sociální práce na Cyrilometodějské teologické fakultě.

Na začátku byla touha po cestování, ke které se vzápětí přidala chuť pomáhat. „Už těsně po gymplu mě cestování nadchlo a chtěl jsem najít způsob, jak s ním spojit svůj život. Brzy jsem si ale začal všimnout nejen úchvatných krajín, památek a kultur, ale i toho obrovského množství utrpení kolem nich. Pak jsem v Olomouci začal studovat, jak lidem pomáhat co možná nejúčinněji. Je to jedna z nejtěžších věcí, se kterou se jako lidstvo pořád pereme,“ říká Jiří Pasz.

Navštívil už téměř padesát zemí světa, kde se podílel na rozvojových projektech, fotil, psal články, točil dokumentární filmy. →

S keňským kameramanem Simonem Okongo, s nímž spolupracoval na dokumentu o Kiběře v Nairobi.

Spolupracoval s řadou institucí a organizací, jako je OSN, Amnesty International, Caritas, ADRA nebo Ministerstvo vnitra ČR. Věnoval se přitom neuvěřitelně širokému spektru témat – od problémů chudoby a sociální nerovnosti, přes domácí násilí, prevenci korupce až po práva etnických i sexuálních menšin a situaci uprchlíků a lidí v zemích válečných konfliktů. Dokumentoval také bioplynárny pro malé farmáře v Kambodži, elektrifikaci obřího uprchlického tábora na Blízkém východě nebo vzdělávání dětí na Haiti. Doma v České republice jezdil se zdravotními klauny do nemocnic, s vozíčkáři lyžovat nebo fotit Bohnickou divadelní společnost. „Do oboru, který jsem vystudoval, patří tak trochu všechno. Snažím se o široký a komplexní záběr podpořený studiem jednotlivých konkrétních politických, ekonomických a sociálních fenoménů. S tím vším se ale často pojí spousta materiální chudoby, dramata a někdy i tragédií,“ vysvětluje Jiří Pasz.

Za nejsilnější momenty své kariéry považuje setkání s dětskými příslušníky ugandských ozbrojených oddílů, pobyt v africkém slumu nebo v uprchlickém táboře na hranici Jordánska a Sýrie. Získat přitom potřebný odstup fotografa, který „jen“ mačká spoušť, vyžaduje podle něj velkou dávku empatie. „Schopnost vcítit se do druhého člověka z nás, lidí, dělá komunitu. Empatie může za to, že nejsme izolované jednotky,“ zdůrazňuje. Fotí přitom těžká témata. „Když ale na první místo stavím důstojnost člověka, nikdy nejsem od těch lidí oddělený – mluvíme spolu, navazujeme kontakt, spolupracujeme.“ Maximální solidaritu musí zároveň vyvážit sebezáchovný odstup. „Mít nadhled jsem se učil na škole v Olomouci a jsem za to hodně vděčný. Je to způsob, jak zůstat blízko lidem, a přitom na sebe nebrat všechnu bolest světa. To bych se zbláznil.“

Na množství utrpení, se kterým se potkává, reaguje v posledních letech „předáváním dobrých zpráv“. „Aniž bych vnechal často velmi dramatický kontext, jako je válka nebo nepředstavitelná chudoba, všude nacházím skvělé lidi, kteří se nesmiřují se svým osudem, ale statečně a hrdě bojují za sebe a ostatní. A právě oni by měli být podle mne nejvíce vidět,“ říká Jiří Pasz. K oněm „dobrým zprávám“ počítá i misi českých lékařů, které doprovázel v zemích zasažených válkou. Fotodokumentace, kterou při tom pořídil, se stala podkladem pro výstavu Létající lékaři, putující v současné době po České republice. „Viděl jsem zázraky, které dovedou: jak odpojí srdce tříleté holčičky a zastavené ho operují, jak vysají z mozku nádor nebo kladivem a dlátem operují kolena. A hlavně jsem byl svědkem neuvěřitelné profesionality, se kterou české týmy pracují.“

Pomocí svých příběhů chce vést dialog a vnášet do něj fakta. „Chci očistovat debatu od emocí, propojovat lidi a dát jim k dispozici co nejvíce podkladů k dobrému rozhodování – třeba v aktuálně vyhrocených debatách o uprchlících, kterou v Česku ovládá iracionální strach,“ říká Jiří Pasz.

Dosavadní zkušenosti humanitárního pracovníka využívá v současné době jako freelancer v oblastech public relations, žurnalistiky, produkce, grafiky a fotografie. Souhrnně svou nynější činnost shrnuje pod pojem sociální marketing. „O místo v lidských hlavách se vede boj, okupuje jej reklama a bulvár. A mne zajímá, jak tam místo toho dostat sociální témata, protože pokud lépe chápeme příčiny problémů okolo nás, jsme lépe schopní je i řešit. Jsem přesvědčen, že přežít můžeme jenom společně. Pokud se nebudeme o druhé zajímat a nebudeme si pomáhat a spolupracovat, nemáme jako lidstvo šanci.“

Jiří Pasz (* 1981)

Absolvoval obor Humanitární pomoc a sociální práce na CMTF UP a VOŠ Caritas, Mezinárodní rozvojová studia na Utrecht University, studuje doktorský studijní program Sociální geografie na UK v Praze. Spolupracoval s řadou neziskových organizací (OSN, Amnesty International, Caritas, ADRA) i Ministerstvem vnitra ČR v Kambodži, Nepálu, Ugandě či Barmě. Poslední léta se věnuje dokumentování české zahraniční pomoci na Haiti, na Ukrajině, v uprchlických táborech na Blízkém východě a působí jako spolupracovník HateFree Culture. Založil iniciativu Czech on Board with Myanmar a účastnil se výjezdů českých lékařů na Blízký východ (MEDEVAC). Svou tvorbu představil na desítkách výstav v České republice.

text: Šárka Chovancová
foto: Gabriela Knýblová

životní styl

Helena Škrdlíková sní o světě bez popelářů

Nosí s sebou láhev na vodu, tašku na nákupy, krabičku na jídlo a hodně vaří. U ní doma nenajdete žádné potraviny zabalené v plastových obalech a místo exotického ovoce zdobí její stůl jablka a hrušky. Studentka přírodovědecké fakulty Helena Škrdlíková je už delší dobu přívrženkyní životního stylu zero waste, jehož vyznavači se snaží neprodukovat žádný odpad.

Helena pochází z vesnice a k třídění odpadků a ochraně přírody ji od malička vedli rodiče a později i kamarádi ve skautu. „Bylo to takové nevědomé poslouchání rodičů a následování vzorů. Až později, když jsem začala studovat environmentální studia a začalo přicházet větší uvědomování ekologických a environmentálních problémů, řekla jsem si, že s tím chci něco udělat,“ vzpomíná.

Kamarádka jí tehdy navrhla, zda nechce zvolit život bez odpadu a psát o tom blog, kde by se o své zkušenosti podělila s ostatními. První příspěvek uveřejnila v lednu 2016 a další rychle přibývaly. „Zpočátku to bylo docela veselé, protože těch mož-

ností zase tolik nebylo. Než jsem zjistila, co a jak, tak to chvíli trvalo,“ vysvětluje usměvavá studentka.

Recept na minimalizaci odpadu z domácnosti je podle Heleny jednoduchý. „Snažím se neprodukovat žádný zbytečný odpad, takže například nekupuji věci zabalené v plastech. Chodím do bezobalového obchodu, stravuji se něco mezi veganstvím a vegetariánstvím, protože živočišná produkce má docela velký dopad na životní prostředí. Umím si vyrobit zubní pastu, rostlinná mléka, jím lokální ovoce a zeleninu, žádné banány a pomeranče.“

Podle Heleny Škrdlíkové je důležité, aby se člověk dokázal v životě vzdát věcí, které nezbytně nepotřebuje. „Jde i o různé návyky. Raději předcházíme vzniku odpadu, využítujeme co nejvíce zdánlivě nepotřebných věcí, kompostujeme a recyklujeme. Až poslední variantou je vyhození do odpadkového koše,“ říká a s nadsázkou dodává, že zatímco malé děti často sní o tom, jak se jednou stanou popeláři, tak ona sní o světě bez popelářů.

Malé děti sní o tom stát se popelářem. My sníme o tom žít životem, ve kterém popeláře nebudeme potřebovat. Chceme žít život bez smetí.

Každý den spatří světlo světa nové tuny odpadků. Většina z nich skončí na skládkách, v oceánech nebo se jen tak někde povaluje ve městě, v lese, na polích. Část je spálena a jen malinko se recykluje.

V paralelním vesmíru s názvem zero waste se většina odpadu vůbec nevytvoří, část je recyklována a malá část se rozloží.

Czech Zero Waste zkoumá, jak se dá bezodpadovým životním stylem žít (nejen) v České republice. Informujeme, inspirujeme a radíme, ale především postupně dokumentujeme, jak se z nás stávají lidé na popelářích nezávislí.

Jsme Helča, Jana a Miša. Cestovatelky, dobrovolnice, objevitelky a snílci. Jsme Czech Zero Waste.

První úspěšná transplantace lidského orgánu

Oftalmolog MUDr. Eduard Konrad Zirm (1863–1944)

Rodištěm Eduarda Konrada Zirma byla metropole rakouské říše Vídeň. Zde Zirm navštěvoval Skotské gymnázium, spravované Benediktinským opatstvím Milostivé Panny Marie u Skotů; poněvadž Eduardův otec záhy zemřel, vychovávala ho i jeho sestru Adele jejich matka. Po absolvování Lékařské fakulty Vídeňské univerzity Zirm pracoval jako výpomocný lékař na 2. vídeňské oční klinice. V roce 1892 získal místo v olomoucké nemocnici, nesoucí název Moravské zemské všeobecné ústavy. Primář interního oddělení Emilian Mick vyhověl odborným zájmům mladého kolegy a roku 1894 prosadil jeho jmenování ordinářem pro léčení očních chorob. Zemské ústavy tehdy sídlily v nevyhovujících prostorách zrušeného kláštera minoritů (nyní součást rekonstruovaných budov FF, Křížkovského 10), ale Zirmovi se podařilo získat pro oční oddělení vhodnější umístění v městském chudobinci (nyní budova FF, Vodární 6). Téhož roku 1894 byla zahájena výstavba nových Zemských ústavů na Tabulovém vrchu v areálu předměstské obce Nová

Ulice. První pavilon byl dokončen v srpnu 1896. Na základě úsilí E. K. Zirma získala oftalmologie roku 1902 vlastní pavilon se 165 lůžky, a stala se tak po řadu dalších let největší a nejmodernější oční klinikou v německojazyčných zemích.

První úspěšná keratoplastika na světě

Olomoucká oftalmologie nabyla mimořádného věhlasu poté, kdy E. K. Zirm uskutečnil 7. prosince 1905 první úspěšnou transplantaci lidského orgánu v historii – oční rohovky (jedná se o tzv. keratoplastiku, z řeckých výrazů „kerato-“ – rohovka a „plastikos“ – zdobit, modelovat). Zirmovými pacienty byli pětáctýřicetiletý domkář Alois Glogár, jenž ztrácel zrak po poleptání obou očí nehašeným vápnem, a jedenáctiletý Karl Bräuer, jemuž vážně poranila oko kovová špona. Zirm se šponu snažil odstranit magnetem, ale vzhledem ke ztrátě sklivce byl nucen hochovo oko vyjmout. Protože rohovka oka zůstala nepoškozena, použil ji pro transplantaci. Oční bulvu ponořil do teplého fyziologického roztoku, trepanem vykrojil z rohovky dárce dva štěpy, jeden z jejího centra a druhý z periferie, přenesl štěpy mezi dva kousky mulu zavěšené nad párou z nádoby s vroucí sterilní vodou a postupně je transplantoval za celkové anestézie do Glogárových očí. Štěp získaný z periferie rohovky a fixovaný spojivkovým lalokem v pravém oku musel být po třech týdnech pro bolesti způsobené zvýšeným nitroočním tlakem odebrán, zatímco štěp odebraný z centra rohovky a fixovaný křížovým stehem upevněným ve spojivce tak, že rohovku dobře překrýval, se přihojil a pacient na levé oko viděl až do konce svého života.

V následujících letech uskutečnil Eduard Konrad Zirm v Olomouci řadu keratoplas-

tik, ale žádná z nich nebyla úspěšná. Podnítil však další rozvoj operačních technik, transplantace rohovek získaných i od zemřelých dárců a vznik očních tkáňových bank. Během svého působení v Olomouci Zirm provedl celkem 7 886 operací šedého očního zákalu. Po odchodu E. K. Zirma do důchodu koncem dubna 1928 krátce vedl oční oddělení tehdejší Moravské zemské nemocnice Emanuel Štastník (1900–1954). Na základě konkurzu se koncem května téhož roku stal primářem očního oddělení Václav Vejvodský (1896–1977), významný představitel československé oftalmologie.

Zahrádkář, včelař a spisovatel

Eduard Konrad Zirm si na svahu Tabulového vrchu nechal podle vlastního návrhu postavit reprezentativní vilu (nyní Vojanova 26) a trávil léta své peníze péčí o rozlehlou zahradu a chovem včel. Svoje eseje, básně a povídky publikoval v knize *Die Welt als Fühlen, Eine naturphilosophische Studie für Fachleute und Laien (Svět jako citění, Přírodněfilozofická studie pro odborníky a laiky)* vydané v Lipsku a ve Vídni v roce 1937. Prál si, aby urna s jeho popelem byla uložena v jeho milované zahradě. V roce 1945 byla ale převezena do Štýrského Hradce v Rakousku, kde žili jeho vdova Irena (1881–1948) a dva synové, lékař Konrad Zirm (1906–1974) a právník Eduard Zirm (1910–2001). Zde byla urna umístěna v rodinném hrobě na městském hřbitově Svatého Petra. Eduarda Konrada Zirma připomíná v Olomouci pamětní deska na budově Oční kliniky Fakultní nemocnice Olomouc a slepá (!) Zirmova ulice na Tabulovém vrchu mezi ulicemi Mošnerova a Hněvotínská. Oční klinika FN Olomouc pořádá od roku 2010 vědecké konference *Zirmův olomoucký diskuzní den*.

Robert Hofmann (1889–1987): Oční lékař Eduard Konrad Zirm. Olejomalba z roku 1929. V soukromém majetku.

foto:
Gabriela Knýblová

Bumo Kawk učí korejský jazyk studenty katedry asijských studií FF UP pod záštitou jihokorejské nadace Korea Foundation, která poskytuje tzv. Professorship Program. Jeho hlavním cílem je zlepšování úrovně a šíření povědomí o korejských studiích na Univerzitě Palackého.

제단 프로그램으로 팔라츠키대학교에 가기로 결정이 되었을 때 먼저 걱정이 들었습니다. 그 이유는 작년에 등산을 하다가 미끄러져 왼쪽 팔이 골절 되어서 가르치는 데는 지장은 없으나 생활하는 데에 불편할 것 같아 걱정이 되었습니다. 여러 해외 대학에서 가르친 경험으로 비추어 보면, 그 나라의 모국어와 문화를 모르고서는 현지 사람들과 진실한 대화를 나누기가 어렵다는 것은 알고 있습니다. 영어로만 의사소통을 하게 되면 서로를 이해하는 데에 한계가 있습니다. 그럼에도 불구하고 친절과 따듯함으로 저를 맞아주고 도와준 많은 교직원과 학생들에게 고마운 마음을 전합니다.

1년 동안 팔라츠키대학교에서 근무하면서 이룬 가장 큰 성과는 주체코 대한민국의대사관과 함께 팔라츠키대학교에 올로모우츠 세종학당을 개설한 것입니다. 팔라츠키대학교 동료들의 협력과 한국 정부에서 지원이 가능하였기에 이러한 성과를 달성할 수 있었습니다. 올로모우츠세종학당은 한국대사관 연계형으로 개설된 유럽대학 최초의 세종학당입니다. 올로모우츠 세종학당은 팔라츠키대학교의 학생들뿐만 아니라 한국어와 한국문화에 관심이 있는 체코 일반인들에게도 한국어를 배울 수 있는 기회를 제공하는 기관입니다.

앞으로 올로모우츠 팔라츠키대학교를 통하여 체코에서 한국어와 한국문화가 더욱 알려지기를 진심으로 바랍니다.

I když jsem zpočátku vůbec nebyl přesvědčený, jestli se mám do Olomouce vydat, dnes vím, že to bylo dobré rozhodnutí. Tehdy mi bránila nejen zlomenina ruky, ale především znalost češtiny. Z mých zkušeností s mnoha zámořskými univerzitami vím, že je těžké oslovit místní lidi bez znalostí jazyka či kultury jejich země. Když se dorozumíváme pouze v angličtině, je porozumění omezené. Proto jsem vděčný řadě mých kolegů a studentů, kteří mi v tomto směru pomohli.

Jeden z největších úspěchů, kterého jsme za rok ve spolupráci s ambasádou Korejské republiky a našimi univerzitními kolegy dosáhli, je otevření Institutu krále Sedžonga při UP. Zahájení se uskutečnilo tento semestr, a Univerzita Palackého je tak první evropská univerzita, která ve spolupráci s ambasádou tzv. „co-type“ Institut krále Sedžonga otevřela. Institut zde poskytuje možnost učít se korejský jazyk a studovat korejskou kulturu nejen studentům Univerzity Palackého, ale také veřejnosti. Velmi si přeji, aby se o korejštině a korejské kultuře dozvíдалo v České republice i v budoucnu stále více lidí právě prostřednictvím Univerzity Palackého v Olomouci.

univerzita v síti

„Chci stále něco zkoušet.“ „Nechci zůstat stát na místě.“ „Chci dělat lidem radost.“ „Objevování nových věcí mě moc baví.“ To je jen pár vět vybraných z tohoto čísla. Vlastně ani tak nesejde na tom, kdo je vyslovil – podnikatel, vědec, akademik, studentka, umělec... A vlastně ani není tak podstatné, že to jsou slova právě z tohoto vydání univerzitního časopisu. Ona se totiž v různých modifikacích opakují v každém čísle. My, kteří máme to štěstí, že se můžeme setkávat s osobnostmi z Univerzity Palackého a zprostředkovávat vám jejich osudy, práci, myšlenky i vize, jsme vždy znovu a znovu překvapeni, s jakou vášní a s jakým zaujetím mluví o své práci. A nejsou to jen slova. Za každým z nich jsou konkrétní výsledky jejich výzkumu, studia, podnikání, dobrovolnické práce. Jsme rádi, že jsme vám některé z nich mohli v roce 2018 představit, a jsme ještě radši, že v roce 2019 vám budeme moct představit další a další. Nezůstaneme stát na místě. Jsme přeci UP!

Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP

| STUDENT | AGENCY |

USA 2019

WORK & TRAVEL

- až 4 měsíce práce
- 30 dní cestování
- poznání americké kultury a životního stylu

WORK AND TRAVEL USA

PRACOVNIPOBYTY

WWW.PRACOVNIPOBYTY.CZ

800 100 300